

NERVŲ KARAS

* SOV. Sąjungos kariuomenės dalinių manevrai Rytų Vokietijoje ir Lenkijoje kreipiami į Čekoslovakijos pasienį. Politiniai stebėtojai kol kas tamsiai žiūri "nervų karą" prieš naująjį čekų režimą, kuris buvo smarkiais žodžiais užpultas lenkų komunistų oficiozo, Ryšių su kariuomenės manevrais Varšuvoje buvo suvaržyta diplomatinio korpuso judėjimo laisvė.

Prahoje tuo tarpu visa vadovybė stengiasi įtikinti Maskvą, kad negresia joks čekų nusigrįžimas nuo "draugystės su socialistiniais draugais", liekant ištikimais ir Varšuvos paktui ir visoms kitoms sutartims.

Daugelis ženklų rodo, kad tuo tarpu Prahai pulti naudojamos R. Vokietijos ir Lenkijos vadovybių žodinės salivės, tuo tarpu kai Kremliuje dar vyksta aršios diskusijos ne tik dėl įvykių Čekoslovakijoje, bet ir dėl priemonių galimam čekų postui ir vakarus sulaukyti.

Prahoje, tuo tarpu bent oficialiai, nereiškiama baimė dėl galimos Sovietų karinės intervencijos. Varšuvos pakto dalyvių kariuomenių bendri manevrai buvo numatyti perkelti į Čekoslovakijos teritoriją, bet buvo atidėti čekams pareiškus, kad šiuo momentu tokie manevrai

visuomenėje būtų aiškinami kaip karinė intervencija.

Washingtono toji stampa aiškinama Maskvos spaudimu nepažengiant 1956 m. Vengrijos įvykių ribas, atseit, stengiamasi išnaudoti visas spaudimo priemones, išskyrus kariuomenės įsikišimą.

KALBANT APIE TAIKĄ

NEPAISANT VISO SPAUDIMO NAMUOSE
PREZIDENTO JOHNSONO NENUSILEIDIMAS
KOMUNISTAMS DĖL PASNEKĖSIŲ APIE TAIKOS
GALIMYBES VIETOS PASIBAIGĖ JO LAIMĖJIMU.
KAS REISKIA, KAD KOMUNISTŲ
POZICIJOS NĖRA TOKIOS STIPRIOS, KAIP
KAI KAM ATRODĖ.

VYTAUTAS MESKAUSKAS

Niekas nebūna labai laimingas staiga pažadintas iš miego. Viena iš laimingų išimčių tokiuose atsitikimuose, atrodo, buvo prezidentas Johnsonas, kurį iš miego pirmą valandą nakties prikėlė jo intymus patarėjas Walt W. Rostow, pranešdamas apie šiaurinio Vietnamo sutikimą derėtis Paryžiuje. Tiesa, Paryžius nebuvo viena iš JAV siūlytų vietovių.

JAV siūlė Šveicariją, Laosą, Burmą, Indoneziją, Indiją, Ceyloną, Japoniją, Afganistaną, Pakistaną, Nepalį, Malaysiją, Italiją, Belgiją, Suomiją ir Austriją. Jos taip pat sutiktų, jei derybas būtų pasiūlyta pradėti Alžirijoje, Rumunijoje, Egipte ar Tanzanijoje. Paryžius, atrodė, buvo laikomas atsargoje, paliekant garbę jį pasiūlyti Hanojui, kad tokiu būdu neatrodytų, jog Hanojus priėmė kokį JAV pasiūlymą. Ta palikta "spraga" ir buvo Hanojaus išnaudota, nepaisant to, kad pačioje Amerikoje į prezidentą buvo padarytas nemažas spaudimas nusileisti.

Taip senatorius Robertas Kennedy kalbėdamas Indianoje kritikavo prezidentą: "Mes neturime rūpintis tuo, kad 'pamešime veidą' sutikdami su vieta, kurios patys nesitūlėm. Svarbiausias dalykas yra pradėti kalbas. Kiekviena nudelsta diena kaštuoja šimtus gyvybių". (Senatorius turėtų užmiršti Korėją, kur derantis žuvo daugiau negu nesiderant.) Taip pat ir senatorius J. William Fulbright bei jo vadovaujamo senato užsienio politikos komisijos nariai skatino prezidentą nesišmulkinti dėl vietos (not quibble about a site). Prezidentas tačiau užsispyrė ir nesutiko su komunistų siūlyta Varšuva ar Cambodija ir... laimėjo.

Priežastis greičiausiai buvo tokia, kad komunistai pamatė, jog iš karinio taško žiūrint

Amerikos pozicijos niekada nebuvo tokios geros kaip dabar. Tiesa, komunistai vėl pradėjo naują generalinį visų miestų puolimą, kaip kad per budistų Naujus Metus -- Tet, tačiau ši kartą daug menkesnėmis jėgom ir menkesniais rezultatais, kas įrodo, kad Tet ofenziva pasibaigė jų pralaimėjimu, bet ne laimėjimu, kaip kai kurie JAV pasitraukimo iš Azijos šalininkai norėjo įrodyti.

Prasidėjusios šnekotos apie derybas -- oficialiai Hanojus sutinka kalbėtis tik apie JAV bombardavimų sustabdymą ir JAV visišką pasitraukimą iš Vietnamo -- gali privesti prie gerų rezultatų, nors ir bus sunkios. Totaliniam režimui, kuris kontroliuoja savo piliečių bet kokias kalbas, lengviau derėtis ir blefuoti, kaip demokratiniame režime, kurio piliečiams karas įgriso.

Ypatingo entuziazmo iš mūsų pusės neturėtų sukelti ir Averellio Harrimano paskyrimas JAV delegacijos vadovu. Tiesa, jis turi didelę patirtį derybose su komunistais, tačiau visos derybos kol kas davė daugiau naudos Maskvai negu Washingtonui. Šiuo metu 76 metų Harrimano klausa

Šokėjai bus
Chicagos miesto
svečiais...

KAIRĖJE: Lietuvių tautinių šokių šventės komiteto delegaciją gegužės 1 d. Chicagos miesto rotušėje priėmė Chicagos miesto burmistras Richard J. Daley. Delegacija pakvietė burmistrą, kurio mieste įvyks liepos 7 d. III tautinių šokių šventė, būti garbės svečiu. Nuotraukoje iš kairės, delegacija su burmistru. Komiteto spaudos reikalų vadovas Vytautas Radžius, šokėjų atstovė Jolita Kriaučeliūnaitė, komiteto pirm. dr. Leonas Kriaučeliūnas, Juzė Daužvardienė, Chicagos miesto burmistras Richard J. Daley, LB Tarybos narys Jonas Jasaitis, kita šokėjų atstovė Vida Kriaučeliūnaitė, komiteto sekr. Regina Kučienė, komiteto vicepirm. Vaclovas Kleiza ir LB Chicagos apygardos pirm. Andrius Juškevičius.

Chicagos miesto burmistras pranešė, kad jis visoms lietuvių tautinių šokių grupėms, vykstančioms į Chicago, išsiųs Chicagos miesto oficialius pakvietimus, kuriuos šokėjai kviečiami atvykti į Chicago ir čia būti svečiais.

Vlodo Juknevičiaus nuotrauka

yra gerokai nusilpnėjusi ir gal dėl to jis bus kiek ataklesnis. Daugiau vilčių teikia Cyrus Vance, kurį prezidentas siuntinėjo į įvairias k리티škas vietas, kaip Turkiją ir Korėją. Ir to 51 m. teisininko sveikata yra nepavydėtina -- jis turi nesveiką, labai skausmingą nugarkaulį.

Žodžiu, abiem pirmiesiems JAV delegatams derybos, iš fizinės ištvėrmės pusės, gali būti labai sunkios. Daugiau ištėrmės ir supratimo galima laukti iš kitų delegacijos narių, kaip Philip Habib, Libanono kilmės Valstybės Sekretoriaus Padėjėjo pietryčių Azijos reikalams, William Jordan, Vietnamo specialisto JAV Saugumo Tarybos štabe bei generolo Lt. Andrew Goodpaster, buv. gen. Eisenhowerio adjutanto ir dabar paskirto būsimo vyr. kariuomenės vado Vietnamo gen. Creighton Abrams pavaduotojo.

Galutinas sprendimas tačiau priklausys prezidentui. "Mes dažnai taiką laikome laikotarpiu be karo -- aiškino jis pereiną savaitę -- tačiau iš tikro, taika yra kova, nuolatinės pastangos priešingumus privesti prie derybų, smurtą paversti politika ir neapykantą pakeisti susitaikymu".

Kaip matome, taikos išlaikymas yra nemažiau keblus, brangus ir painus dalykas kaip karo vedimas. Gal todėl žmonės iki šiol taip dažnai ir griebėsi karo.

● VISA JAV pestininkų divizija (2,000 karių) buvo permesa į Saigoną, kad sulaukyti komunistų veržinasi miestan iš pietų ir rytų pusės. Jau visa savaitė, kaip kovos tebevyksta miesto pietiniuose priemiesčiuose, centre augant pabėgėlių skaičiui ir pasirodant pirmiesiems maisto stokos ženklams.

ŠIANDIEN IR RYTOJ

ČEKOSLOVAKIJOJE komunizmo vardu likviduoja tai, kas iki šiam laikui ten buvo laikoma komunizmu. Tad nieko stebėtino, jei žmonės pasilieka kiek skeptiški. Jei senasis komunizmas per tiek metų nieko gero nepadarė, kur yra garantija, kad naujasis komunizmas bus geresnis? Ar naujieji vadai netvirtina, kad komunizmo pagrindai liks nepalieti? Bet šiandien Prahoj jau nebijoma kaltinti komunizmą, sugriovus Čekoslovakijos ekonomiką. Vyriausybės premjeras Černik aiškiai pasakė: "Mes esame atsilikę nuo Vakarų kapitalistinių kraštų 30-40%, bet socialiniame plane juos pralenkėme". Šitas "pralenkimas" neįrodytas, bet reikia kuo nors žmones paguosti! Tačiau visiems žinoma, kad darbo sąlygos Čekoslovakijoje blogos ir gyvenimo lygis labai žemas.

Sakyti tiesą, tai yra šis tas naujo ir čekoslovakai tuo stebisi. Bet kai tas nustebimas praeis, žmonės pradės statyti klausimus. Jie klaus, pavyzdžiui, ar verta bandyti naują komunizmą, kai senoji komunizmo sistema per 20 metų pasirodė nieko nesugebanti. Ypač jaunimas, kuris dabar visam pasauly maistauja, nepraleis progos žodžius palyginti su faktais. Jie gaudys ant žodžių naujuosius vadus. Ar jie negarantavo čekoslovakų tautai, kad padarytos klaidos daugiau nepasikartos?

Jaunimo federacija Čekoslovakijoje likviduoja ir naujos organizacijos kuriasi. Studentai atkuria senas korporacijas, kurios buvo garsios prieš karą. Rašytojų federacijoje bandoma įsteigti nepriklausomųjų rašytojų grupę. Unijose irgi pučia nauji vėjai. Daugely fabrikų darbininkai atstovus išrinko demokratiniu būdu ir komunistai neteko daug vietų. Juos pakeitė nekomunistai. Kai kur unijos jau reikalauja algų pakėlimo ir grasina, jei to nebus padaryta, streikuoti, kas negirdėta komunistinėse valstybėse.

Bet partijos centro komitete dar yra nemažai "svyruojančių".

Sovietai, sutraukdami savo divizijas prie Čekoslovakijos sienos, nori sustabdyti evoliuciją, kad ji nepasidarytų užkrečianti kitiems satelitams. Komunistai yra disciplinuoti ir jų kantrybei nėra galo. Bet ši kartą nežinia, ar čekoslovakai, nors ir komunistai, sutiks vėl aukotis komunizmo sistemai, kuri kraštą nualino ir ištūmė į ekonominį akligatvį.

Kaip pasielgs vakarų valstybės, jei Čekoslovakijoje pasikartos tai, kas buvo 1956 metais Vengrijoje. Ar laisvės siekiantieji čekoslovakai irgi bus paaukoti ant Kremliaus aukuro?

☆

VILNIUJE Poželos komjaunuolių sueigoje tebeaiškinami spalio revoliucijos laimėjimai. Jonukas, prisiklausęs kalbų, grįžęs namo klausia senelio:

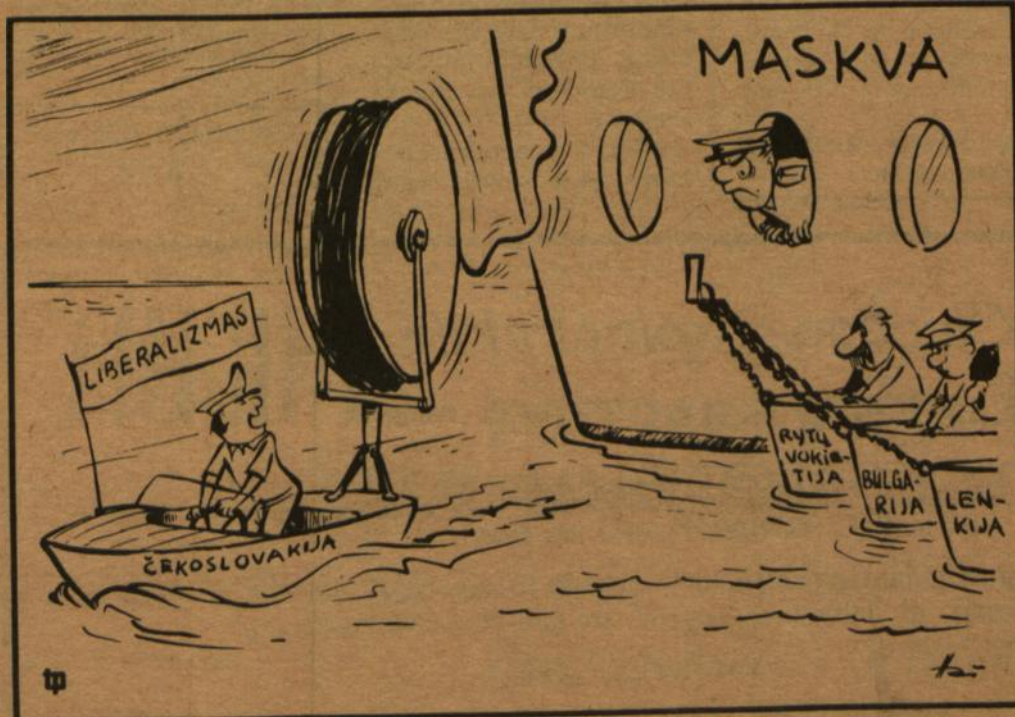
-- Seneliuk, pasakyk, kai tu buvai jaunas, kaip gyveno neturtingieji prieš spalio revoliuciją?

-- Jie galvodavo, kas bus 50 metų po revoliucijos...

-- Ir kas?

-- Jie likdavo patenkinti tuo ką turi, pagalvojo apie tai, kas jų laukia!

(vg)

Dubcek: -- Nesijaudinkit, ryšis bus išlaikytas!...

Maskvos ranka Paryžiuje (4)

Kaip minėjome, prezidentas de Gaulle nekrepė didesnio dėmesio į prezidento Kennedy išpėjimą, kad jo artimiausioje aplinkoje turėtų būti šnipas. Toks 'netikėjimas' labai primena britų Philby istoriją. Ir apie tą daug metų buvo kalbama, kad jis sovietų šnipas, o vis dėlto atsakingi ministeriai visados rasdavo būdų jį išteisinti. Už tat kai dabar Philippe Thiraud de Vosjoly vėl visą reikalą iškėlė viešumon savo straipsniais londoniškiam 'Sunday Times' ir amerikoniškiam 'Life', londoniškis laikraštis tai komentavo straipsniu: "Prancūzų Philby", tačiau idomu, kad jis nemini jokios pavardės. Kas gi gali būti tas Maskvos žmogus Paryžiuje? Jei britai ir amerikiečiai tos pavardės nepaminėjo, ją turėjo paminėti patys prancūzai.

Prancūzijos satyros savaitraštis "Le Canard enchaîné" davė suprasti, kad tai gali būti tik Jacques Guilleaume Louis Marie Foccart, 54 metų. Pavardė ir uoliems laikraščių skaitytojams negirdėta. Žinovai tačiau teigia, kad tas ponas yra prezidento de Gaulle intymus patarėjas visiems

slaptiems reikalams. Jo pavardė viešai buvo paminėta tik 1963 m., kai prancūzų slaptoji tarnyba Muenchene pagrobė de Gaulle priešą Argoud, lygiai kaip vėlesnėje Ben Barka aferoje. Tada atsakingi pareigūnai aiškinosi: "Foccart est au parfum" -- Foccartas apie tai žino.

Foccart yra kilęs iš Elsono. Jo nemėgsta nei ministeris pirmininkas Pompidou, jo, sakoma, net prisibijęs užsienio reikalų ministeris Couve de Murville. Net de Gaulle žmona Yvonne išpėjusi savo Charli per daug nepasitikėti tuo Foccartu.

Kokias oficialias pareigas Foccartas eina, nėra visai aišku, tačiau apamai imant, atrodo, kad visi slapti pranešimai de Gaulle ir iš de Gaulle eina per jo rankas. Jis tvarkąs komplikuočius reikalus su buvusiom Prancūzijos kolonijom, pašalindamas prancūzams palankių valdovų priešus. Savaimė aišku, kad jis būtų tikrai idealus žinių šaltinis Kremlui. "Martelio" ar Dolnicino -- paslaptingo sovietų saugumo pareigūno, pabėgusio į Ameriką -- teigimu, Maskva yra taip gerai informuota apie

prancūzų slaptasias tarnybas, kad tos informacijos galinčios kilti tik iš vieno asmens, kuris jom vadovauja arba paties De Gaulle pavedimu iš arti seka. Toks žmogus yra Foccartas.

Faktas, kad sena de Vosjoly istorija vėl buvo plačiai išgarsinta gali būti aiškinama ir taip, kad amerikiečių bei britų saugumo įstaigos gavo naujų informacijų, kurių nenori skelbti. Dėl to jos dabar iškėlė senesnius įtarimus, tačiau tokioje formoje, kad jos turėjo būti išgirstos ir prancūzų.

Iš tiesų, toji istorija buvo paminėta ir prancūzų spaudoje, bet gali būti skeptiškiausiu būdu.

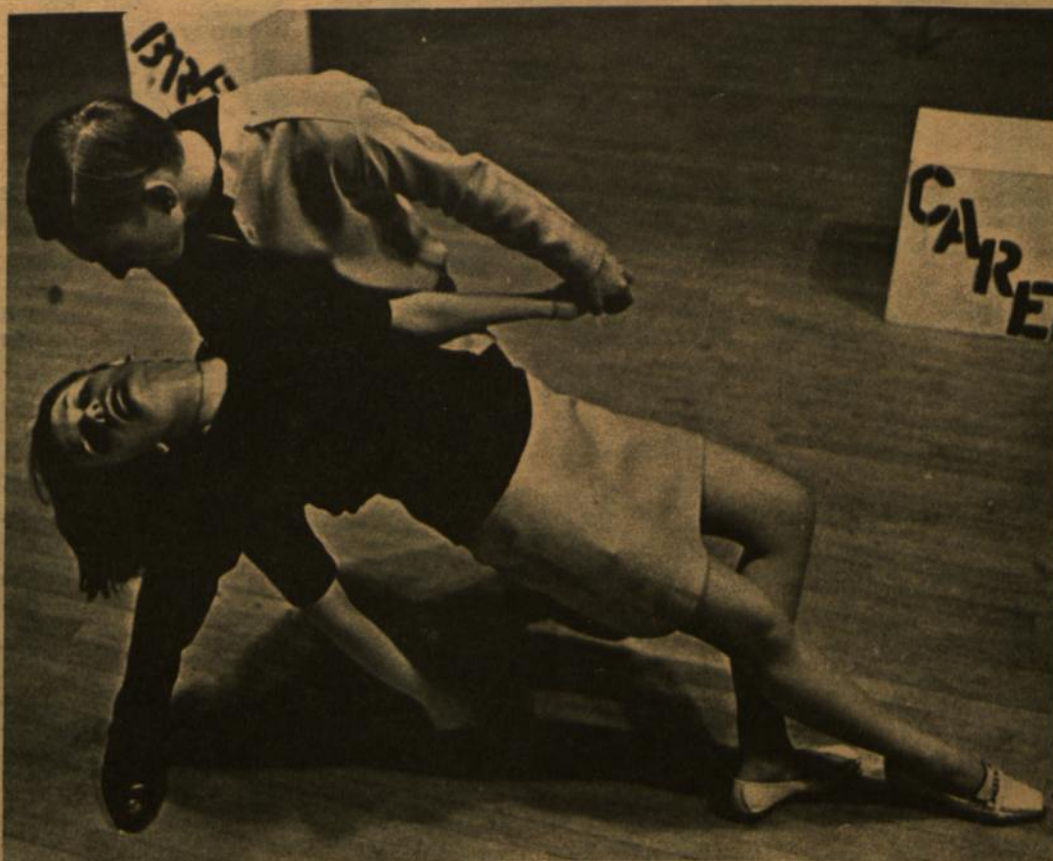
Pats de Gaulle visus tuos pranešimus pavadinė "visiškai juokingais ir nepaprastai absurdiškais".

Prancūzų laikraščiai Le Figaro ir Le Monde šį skandalą savo skaitytojams pristatė, kaip CIA išgalvotą istoriją, nes artėja liepos mėnuo, kai Prancūzija galėsianti išstoti iš Atlanto sąjungos ir... prancūzų žvalgyba, sekdama žuvusio gen. Ailleret programą, savo šnipinėjimą irgi nukreipė į "visus azimutus". Pirmoji auka, kaip tik prieš paskelbiant skandalą, buvo prefektas Maurice Picard, kuriam gresia 20 metų kalėjimo už valstybės paslapčių išdavimą svetimoms valstybėms... Vakarių Vokietijai ir Amerikai.

Kita priežastis šio skandalo, kaip aiškina Le Monde, tai de Gaulle, kuris niekad nemėgo žvalgybininkų, nutarimas patikrinti jų ištikimybę, kad tarnautų tik vienam ponui. Thyraud de Vosjoly, kuris gaudavęs atlyginimą iš dviejų, buvęs paprašytas apsispręsti kuriam noris tarnauti. Tad į visą šį reikalą Le Monde pataria žiūrėti, kaip į žvalgybų tarpusavio karą.

Prancūzų žvalgyba, vykstant Alžiro karui, buvo susirišusi su Alžiro prancūzais nacionalistais, kurie organizavę sąmokslą prieš de Gaulle. Ne paslaptis, kad sukilę prancūzų generolai Challe, Zeller ir Jouhaud palaikė artimą ryšį su CIA, o de Gaulle priešas Soustelle 1960 m. Washington tarsi su Richardu Helmu, tuometiniu CIA direktoriaus pavaduotoju, kurį šiandien yra direktoriumi.

Alžiro prancūzai nacionalistai turėjo daug

Scena iš A. Kairio "Curriculum vitae" su D. Belidnaite ir L. Alensku. Premjera įvyks Chicagoje Jau-nimo Centre gegužės 18 d.

draugų prancūzų žvalgyboje, jų tarpe ir buvusį puskarininkį Thyraud, kuris Washington kaip ryšininkas užėmė leitenanto rango postą.

Po karo prancūzų žvalgyba, kaip ir visi NATO kraštai, palaikė glaudžius ryšius su CIA, kuriuos agentams Prancūzijoje buvo leista laisvai veikti. Bet prancūzams išstojus iš NATO kariinės sąjungos, jų veikla buvo suvaržyta. De Gaulliui padarius politikoje posūkį gintis "visais azimutais", Vosjoly pajuto, kad dėl savo simpatijų Alžiro prancūzams nacionalistams, jis yra Paryžiuje nepatikimas ir nepadarys karjeros, tad ir pasiliko Amerikoje.

Gi kas liečia apsiavimą nuo sovietų agentų, tai tas atliekama "šeimyniškai" be didelės reklamos, sako Le Monde. Visų kraštų žvalgybos, kartais pas save palieka "sudegusi" agentą, bandant jį "išversti" arba "apnuodyti", kad priešui galėtų teikti klaidingas informacijas. Bet kai jis pasidaro kenksmingas, likviduojamas, atiduodant į teismo rankas, kas jau buvo padaryta su keliais sovietų agentais Prancūzijoje.

• DR. MARTIN LUTHER KING žudiko suradimui apjungtos visos turimos JAV saugumo jėgos, neišskiriant nei CIA ir kt. institucijų. Manoma, jog žudikas galėjo būti papirktas už aukštą kainą (kalbama apie 1 mil. dol.) suinteresuotų grupių ar net svetimų valstybių agentų. Įvykdęs uždavinį ir nuėjęs atsiimti pinigų, žudikas galėjo būti pats nužudytas ir jo kūnas paskandintas kur nors vandenynų gelmėse.

Skaityk ir platink
DIRVĄ

WATERBURY

ŠAUNIOS VESTUVĖS

Gegužės 4 d. čia turėjo me šaunias vestuves: susituokė Juozas Karmuza jr. su Regina Vaitkutė. Jaunasis yra aktyvus tautinių šokių ratelio šokėjas, taip pat visur vadovauja, jei reikalingas koks viešas lietuvių pasirodymas, pvz., jis va-

dovavo lietuvių grupei praeitų metų rudens New Yorko demonstracijoje. Kurį laiką buvo Lietuvių Bendruomenės apylinkės pirminku. Regina Vaitkutė taip pat aktyvi tautinių šokių ratelio dalyvė, be to, turėdama meninių gabumų, kartais patiekia vieną kitą iliustraciją "Skautų Aidui". Jaunieji povestuvinei kelionei išskrido į Olandų Antilias.

HELP WANTED MALE

REFRIGERATION MAINTENANCE REPAIR MEN

Must have City of Detroit, Class B or C licence. Applicants may apply Room 2 — 150

General Motors Bldg. General Motors Building Division

3044 W. Grand Blvd. 313 — TR 3-7200 Ext. 5198 An Equal Opportunity Employer (54-55)

WANTED AT ONCE JOURNEYMEN AUTOMATIC SCREW MACHINE OPERATORS To set up and operate Acme Gridley. NATIONAL COLD FORMER OPERATORS FOR ALL SHIFTS. Steady work for qualified men. Fringe Benefits. DETROIT DIAMOND SCREW PRODUCTS 2200 Fourth Wyandotte, Mich 313 — 383-8200 (51-57)

KNITTERS WANTED

Full fashion knitters and trainees. Experienced in sweater knitting, good pay and working conditions. Overtime available.

Park Lane Fashion, Inc.

2882 Detroit Ave. Cleveland, Ohio 216 — 781-2777 (54-56)

KOKIAS BIMBA EINA PAREIGAS?

Waterbury pasakojamas toks dalykas, kuris skamba greičiau kaip anekdotas, negu tikrenybė. Būtent, vienas vietos gyventojas lietuvis, kuris čia gyvena jau bene 18 metų ir yra palikęs Lietuvoje savo žmoną, iki šiol darė visus įmanomus žygius, kad galėtų ją čia atsigabenti, tačiau visos pastangos nedavė vaisių, rusai atsisakinėjo ją išleisti. Kaip toliau sakoma, vyrukas šiomis dienomis gavo iš atitinkamų sovietinių įstaigų pasiūlymą, kad jis joms patiektų Bimbos ar kokio kito aukšto "progresyviojo" raštiną pažymėjimą apie jį, kas jis per žmogus esąs ir koks jo elgesys gyvenant čia, Amerikoje. Jei įrodymai būsią teigiami, žmona galėsianti būti ir išleista. — ab

NEPAMIRŠKITE ATNAUJINTI DIRVOS PRENUMERATĄ

SURFACE GRINDERS with cutting tool experience. Good wages, excellent working conditions and fringe benefits. Apply in Person or call MAKALL TOOL CO., INC. 300 Minnesota Troy, Mich. 313 — 588-7802 (53-57)

Tik per Angliją... Pigiau, greičiau, geriau, galima pasiūsti dovanų siuntinėlius savo artimiesiems Lietuvoje.

Artėjant vasarai, dabar, jau pats laikas pagalvoti kokį dovanų siuntinėlių sudaryti ir pasiūsti savo giminiams. Žemiau siūlome du specialiai paruoštus, praktiškus ir labai naudingus siuntinius.

VASARINIS 1968. 1.

Gėlėto, nepermatomo, storo nailono medžiaga dėl 4 suknelių, 3½ jardo vilnonės angliškos labai geros vyriškai eilutei medžiagos, 3½ jardo, vilnonės angliškos moteriškai eilutei medžiagos, 1 terelino bliuskutė, 1 vyriški nailoniniai marškiniai, 2 p. vyriškų arba moteriškų geriausios rūšies nailoninių kojinių.

\$75.00.

VASARINIS 1968. 2.

Pavasariniam arba vasariniam paltui vilnonė medžiaga, 3½ jardo vilnonės angliškos puikių eilutei medžiagos, stora nepermatomo nailono medžiaga dėl dviejų suknelių, 1 šilkinė skarelė, 1 vyriški nailoniniai labai geros rūšies nailoniniai marškiniai, 1 sv. šokoladinių saldinių, vyriškas arba moteriškas nailoninis lietpaltis.

\$75.00.

Taip pat, į betkurį siuntinį galima pridėti žemiaus išvardintus dalykus, kurie yra visada naudingi ir laukiami Lietuvoje. Vilnonė skarelė \$4.00, nailoninis itališkas lietpaltis \$10.00, vyriški arba moteriški megstukai \$12.00, nailoniniai marškiniai vyriški \$7.00, vyriškos arba moteriškos nailoninės arba vilnonės kojinės \$2.00.

BALTIC STORES LTD., (Z. JURAS)

421 Hackney Rd., London, E. 2. SHO 8734.

Su malonumu priimame užsakymus, kuriuos pats siuntėjas paširenka iš kainoraščio arba užsako kas jam patinka. Taip pat, persiunčiame ir jūsų pačių supirktus siuntinius.

Mūsų sąskaitos duoda teisę į Income Tax sumažinimą, jei siuntiniai yra siunčiami šeimai.

Viešėdami Chicagoje aplankykite

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ —

PARAMA

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAŽEIKAS

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

PETKUS
LAIDOJIMO ĮSTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYNS MODERNIOS KOPLYČIOS

DIRVA

The Lithuanian Newspaper
Established 1915

6907 Superior Avenue, Cleveland, Ohio 44103

Telephone: 431-6344

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.
Published every Monday, Wednesday and Friday except in case
of Holidays by American Lithuanian Press Radio Ass'n
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$13.00, Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.

Prenumerata metams \$13.00, pusei metų \$7.00. Dirva išeina
tris kartus į savaitę, išskyrus šventes ir du kartus
liepos ir rugpjūčio mėnesiais.

Redaguoja:

Jonas Čiuberkis ir Vytautas Gedgaudas

SPAUDOS MĖNUO JAU ĮPUSĖJO

JAV LB centro valdyba, gegužį parinkusi ir paskelbusi "spaudos mėnesiu", nepasitenkino vien gražiais žodžiais ir šukiais paremta deklaracija, bet kreipėsi į apygardų ir apylinkių valdybas, kad tos imtųsi kai kurių konkrečių spaudos platinimo darbų. Tuo reikalu viename iš C.V. aplinkraščių sakoma:

"Spausdintas žodis yra pats efektingiausias taikos ginklas kovojant už savo teises ir siekiant savų tikslų. Spauda mus informuoja, palaiko tarpusavio dvasinius ryšius, auklėja, kultūrina, moko, nurodo mūsų klaidas ir nušviečia mums kelius, vedančius ateitin. Spauda yra mūsų dvasinė gyvybė. Lietuviškas spausdintas žodis mus prikėlė laisvam gyvenimui ir tapo pagrindiniu mūsų tautos išlikimo laidu tiek pavergtoje tėvynėje, tiek išeivijoje. Spausdintą savo žodį turime gerbti ir mylėti, mes turime jį išlaikyti gyvą ir veiksmingą, nes jo mirtis bus ir mūsų pačių mirtis.

Suprasdama lietuviško spausdinto žodžio reikšmę, Lietuvių Bendruomenės Centro Valdyba visuomet rūpinosi jo palaikymu ir teikė jam visokeriopą paramą. Centro Valdyba, norėdama atkreipti platesnės visuomenės dėmesį į spaudos reikšmę ir tęsdama ankstyvesnės CV pradėtą gražią tradiciją, 1968 metų gegužės mėnesį skelbia lietuviškosios spaudos mėnesiu.

Apygardų ir apylinkių valdybas gegužės mėnesio metu prašome imtis iniciatyvos ir organizuoti galimai efektingesnę spaudos platinimo akciją. Visuose didesniuose žmonių susibūrimuose: prie bažnyčių, salėse, krautuvėse, klubuose ir kitur prašome suorganizuoti laikinus kygų pardavimo ir perijodikos platinimo kioskus. Kur to neįmanoma padaryti, naudoti kitas, vietos sąlygoms tinkančias, priemones. Spaudos reikšmę ir jai paramos reikalingumą prašome populiarinti laikraščiuose ir žurnaluose".

Niekas nereikalauja, kad šie ir kitokie spaudos platinimui skiriami darbai atneštų labai apčiuopiamų rezultatų. Tai ne vieno mėnesio ir ne vieno apylinkių valdybų darbas. Šituo klausimu kalbant ir ką nors darant, žvilgsnis kreiptinas į tą lietuvių masę, kuri nei šių spaudos eilučių nei aplinkraščių negauna perskaityti. Būtina pasiekti tas lietuvių šeimas, tuos asmenis, kurie dėl vienokių ar kitokių priežasčių su lietuviškuoju spausdintu žodžiu jokio ryšio neturi.

Skaudu apie tai kalbėti, bet visi gerai žinome, kad toks plačiai išsikerojęs "analfabetizmas" egzistuoja ir kad su juokovoti yra pirmos eilės uždavinys. Gegužės mėnuo turėtų būti tik pradžia organizuotos kovos su tokiu "analfabetizmu", su nesveiku atpratimu nuo skaitymo ir domėjimuisi tuo, kas dar kuriama, daroma ir siekiama lietuviškam reikalui.

Mums rašo

ATKREIPTINAS DĖMESYS

Dirvos 37 nr. tilpo vedamasis tema "Susidomėjimas lietuviais, jų kultūra ir tautinėmis problemomis".

Svetimtaučių studijuojantis jaunimas diplominiams darbams, arba kaip vienas iš metų berniukas ypatingai susidomėjęs lietuvių kalba -- prašo žinių bei šaukiasi pagalbos (žinoma į Dirvos redakciją). Kitas jaunuolis diplominiam darbui turįs temą "Rusijos tironija prieš Lietuvą" ir trečias praso informaciją apie

Lietuvą, jos mokslinius ir kultūrinius laimėjimus.

Kiek supratau iš straipsnio tiems jaunuoliams pagalbą bei informaciją suteikė Dirva ir reikia manyti, kad buvo idėta daug rūpesčio ir darbo, nes žinios bei informacijos prašomos skubiai. Tikėtina, kad tokiais reikalais studijuojantis jaunimas nepilnametinis ir nepaskutinis.

Mano manymu, šiuo klausimu reikėtų susirūpinti Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Valdybai, kuri turėtų paruošti anglų kalba apie Lietuvą studijoms bei diplominiams darbams medžiagą. Turint iš anksto paruoštą medžiagą galėtų informuoti laisvojo pasaulio universitetus apie tokios medžiagos bei leidinio buvimą. Arba tokius leidinius galėtų išsiuntinėti universitetų bibliotekoms. Tai būtų kartu ir Lietuvos populiarinimas ir istorinių žinių sutelkimas sve-

timtaučių jaunimui (studentams).

Toliau vedamajame atkreipiamas dėmesys į šia ką:

"Iš tų ir kitų laiškų jaučiama, kai kuriuose jų net prašoma, kad būtų patenkinta ne vien šaltoji informacinė pusė, bet kad užsimegstų susirašinėjimas su lietuvių kilmės jaunuoliais..."

Reiškia, iki šiol mūsų studijuojantis jaunimas tokių problemų su kitataučių jaunimu nekelia - nesirūpina.

Ar nereikėtų prie PLB veikiančiai jaunimo sekcijai šiuo klausimu susirūpinti ir kartu svetimtaučių jaunimo masėse save pareklamuoti, o tuo pačiu ir apie Lietuvą.

Šios problemos iškeltos Dirvoje yra prasmingos ir neatidėliojant būtinos reikiamo dėmesio.

Jeigu finansuojame tikstančiai dolerių įvairius romanus ar asmenis, tuo labiau turėtume susirūpinti ir tokio studijinio leidinio paruošimu. Tokį leidinį turėtų turėti kiekvieno laisvojo pasaulio universiteto biblioteka, kad nereikėtų studijuojančiam jaunimui šauktis pagalbos.

Teisingai vedamajame pasisakoma:

"Tam susidomėjimui patenkinti darome viską, kas esamose sąlygose įmanoma. Bet ir čia norėtųsi matyti mūsų jaunimo organizacijų talpos, kartu padedant ir joms ne tik daugiau domėtis lietuviškos klausimais, bet kartu pasiruošti ir tos lietuviškos populiarinimo klausimais".

F. Eidimtas

Gerbiame, J.

Los Angeles ALT valdyba, įvertindama Jūsų palankumą Lietuvos laisvinimo reikalams ir su tikimą spausdinti visus tuo tikslu atsiųstus straipsnius, nutarė nors mažą auką prisidėti prie Jūsų laikraščio išleidimo išlaidų.

Vykdydamas šį nutarimą siunčiu Jums čekį \$10.00 sumoje.

Priimkite geriausius linkėjimus Jūsų gražioje darbuose.

Vladas Pažiūra
Išdininkas

NE AUDRINGOS,
BET DARBINGOS...

Aprašant Lietuvių Žurnalistų S-gos veiklą išsibrovė nemaloni klaidą.

Nuo galo antroje pastraipoje ir nuo viršaus antroje eilutėje atspausdinta: "Vyko taip pat nuoširdžios ir audringos diskusijos." Turėjo būti "Vyko taip pat nuoširdžios ir darbingos diskusijos"...

ATITAIŠYMAS

Straipsnyje "Gedimino laiškas" (Dirva nr. 47), kur atspausdinta "tik pats paskutinis dokumentas ... yra vokiečių kalba", turi būti "tik 1223 m. Gedimino taikos sutarties ir pats paskutinis ... yra vokiečių kalba".

J. Švoba

Lietuvai Laisvės Paskolos komitetas Clevelande 1920 metais surinkęs apie \$60,000. Pirmoje eilėje iš kairės: Dirvos steigėjas A.B. Bartoševičius, Matas Šimonis, Dr. Jonas J. Sims (Šimolūnas), Ona Žvingilaitė, K.S. Karpius, Steponas Zaborskis, L.P. Baltrukonis. Antroje: P. Palavinskis, nežinomas, Julė Baltrukonytė, Bronė Skripkauskaitė, nežinomas, J.P. Garmus, Petras Muliolis. Trečioje: nežinomas, A.M. Praškevičius, S. Pašaveckas, J. Baltakis, M. Švarpa, A. Šimkūnas.

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ANGOJE (II)

NEPRIPAŽINIMO KLIŪTIS

1920 METAI. Sausio

14 d. žiniomis, Lietuvos socialdemokratai ragina ir pataria Amerikos lietuviams socialistams remti Lietuvos valstybę, bet Naujienose įrodinėjo, kad "Lietuvai dar reikia apsispręsti" (???).

Sausio 28 d. katalikų spauda paskleidė ir parėmė veikėjo adv. Mastausko paleistus gandus, būk inž. Tamas Norus remias Kolčaką ir perkąs sau Lietuvoje dvarus.

Vasario 4 d. spaudoje pabrėžta socialistų pareiškimas, kad jie nems Lietuvos Laisvės Paskolos.

Vasario 11 d. pranešama, kad katalikų srovėje prasidėjus erzeliams paio Lietuvos Sargų Sąjunga. Jos vietoje, kiek vėliau, Finansų Misiijos atstovo pulk. P. Žadeikio sumanymu, buvo išteigta Lietuvos Liuosybės Sargų Sąjunga. Jos organizavimui darbavosi P. Purvis ir J. Milius.

Vasario 25 d. sugrįžo iš Lietuvos Amerikos kariuomenės leitenantas Vladas Lazdynas, lankęsis ten "Lietuvių Brigados" reikalais. Kaip "sargų" ir kitokių savanorių atveju, ir ši "brigada" nerado daug norinčių vykti į Lietuvą kariauti. Geriausia vyko tik įvairūs aukų rinkimai.

Kovo 3 d. pranešama apie Lietuvos Misiijos memorandumą, iškeltą Valst. Departamentui Washingtono Lietuvos pripažinimo klausimu. Sekretorius Lansing, pakartojęs "nedalomos Rusijos" nusistatymą, sukėlė lietuvių protestų audrą.

Kovo 9 d. atstovas Vileišis išgavo sutikimą paštu siųsti į Lietuvą paketus.

Kovo 14 d. New Yorke suvažiavo apie 60 veikėjų aptarti priemones kovai prieš menamus dešiniųjų ir kairiųjų palinkimus įvesti Lietuvoje diktatūrą.

Kovo 22 d. senatorius King, pagal lietuvių, latvių, estų ir ukrainiečių sąjungos iškeltą memo-

K.S. KARPIUS

randumą, įnešė Kongrese rezoliuciją tų šalių pripažinimo reikalui.

Kovo 24 d. Lietuvos Misiijos atstovas Vileišis vėl iškėlė Washingtono vyriausybei memorandumą su visa eile dokumentų, statistikų ir žemėlapių, prašydamas pagreitinti Lietuvos pripažinimą.

Kovo 31 d. spaudoje paskelbta, kad katalikų srovės vadai oficialiai Lietuvos Laisvės Paskolą remia, bet ne oficialiai nusistatę neremti. Ypač prieš paskolą reikėsi Draugo redaktorius kun. Bučys. Jie nepritarė nei jų srovės finansinei misijai.

Kovo 31 d. Lietuvos Finansinė Misiija, pradėjus aukų rinkimą Lietuvos krašto apsaugos reikalams, surinkus \$5,893. Tokie šalutiniai aukojimai katalikų visuomenėje nutraukė ir jų Tautos Fondo pajamas.

Balandžio 1 d. Valst. Departamente pareigas perėmė naujas sekretorius Colby. Jonas Vileišis jam iškėlė memorandumą Lietuvos de jure pripažinimo klausimu. Colby pasisakė už Lietuvos pripažinimą prieštankiai, tačiau politika vėl atkrito į "nedalomos Rusijos" poziciją. Tam paryškėjus, vėl Washingtoną užplūdo lietuvių protestai.

Balandžio 4 d. laivu "Adriatic" iškeliavo į Lietuvą 20 savanorių, naujai įsteigtos Lietuvos Liuosybės Sargų Sąjungos narių, buvusių Amerikos karių.

Bal. 28 d. katalikų spaudoje pasireikšta prieš maj. P. Žadeikį dėl jo organizuojamos L.L. Sargų Sąjungos. Kun. Bučys Draugo nr. 89 Žadeikį pavadina "maistininku". Eita ir toliau. Geg. 12 d. spaudoje pasiskelbė apie Katalikų Federacijos rezoliuciją siųstą Lietuvos valdžiai įtariančią Lietuvos Finansų Misiiją "dezorganizuojančia Katalikų Federaciją ir Vyčius" (Vyčiai: katalikų jaunimo organizacija, kurią iš-

teigė prieš keletą metų kun. F. Kemėsis).

Birželio 18 d. spaudoje pasirodė žinios apie amerikiečių pinigais išteigtas net 14 bendrovių pradedant Lietuvai Atstatyti Bendrovę. Vienos taikytos panaudoti Lietuvoje, kitos vietinei prekybai. Jų kapitalai siekė bent porą milijonų dolerių. Visos neilgai trukusios sužlugę.

Birž. 16 d. atstovas Jonas Vileišis pranešė išrūpinęs paliuosavimą nuo karo metu įvestų "income tax" mokesčių grįžtantiems į Lietuvą, už 1919 ir 1920 metus, kas sutaupę lietuviams apie 42 milijonus dolerių.

Birž. 23 d. socialistai pasiskelbė surinkę per trejus metus savo Lietuvai Šelpti Fondui \$37,660, bet nepamėnė kiek iš tų aukų pasiuntė Lietuvon.

Liepos 18 d., gavus žinią apie Lietuvos kariuomenės įgygiavimą į Vilnių, Vileišio sujudinti amerikiečiai daug kur surengė džiaugsmo demonstracijas.

Liepos 28 d. mūsų spauda paminėjo apie kylančias dvi dideles kovas: (1) komunistai persekioja lietuvius darbininkus už pirkimą Lietuvos Laisvės Paskolos bonų. (2) Katalikai visu griežtumu išėjo prieš Lietuvos Misiiją už priminimą parodyti kur Tautos Fondas padėjo savo skelbtas surinktas \$414,374 aukas.

Atėjus žinioms apie krikščionių - demokratų laimėjimą ir A. Stulginskio išrinkimą Steigiamojo seimo pirmininku, tapus ir Lietuvos prezidentu, tautinėje puseje pasireiškė kovinga dvasia prieš "klerikalų valdžią" Lietuvoje. Socialistams ir ši valdžia, kaip prieš tai Smetonos valdžia, buvo smerktina po senovei.

Rugp. 25 d. lietuvių, latvių, estų ir ukrainiečių sąjunga iškėlė prezidentui Wilsonui rezoliuciją, prašančią tas valstybes pripažinti, kartu protestuojant

(Nukelta į 4 psl.)

"DIALOGAS SU KRAŠTU" (25)

BRONYS RAILA

KALBA KITIEMS IR MUMS

Lietuvos rusinimas ir lietuvių kalba... Drastiškos ir subtilios okupanto priemonės, viena kitą sekdamos ir papildydamos, prakeliaujančiam turistui rodo, kaip skubiai rusinami pirmiausia didieji Lietuvos miestai. Gi užsieniui kiekviena proga Lietuva pristatoma, kaip Rusijos kraštas, o lietuvis, kaip "soviet russian", arba tiesiai – rusas.

Tas išpūdis, kurį gauna dažnas jautriau kritiškas užsienio lietuvis, po daugelio metų apsilankęs tėvynėje (ir negavęs teisės aplankyti savo tėviškę). Tai vaizdas, kurį matome užsienyje visur ten, kur tik daugiau ar mažiau gauna progos Sovietų Rusijos apimtyje pasireikšti, tariant oficialiu žodžiu, tarybiniai lietuviai ir tarybinė Lietuva.

Visa tai yra jau giliau ir daugiau, negu tik karinė, politinė ir ideologinė okupacija. Tai yra aiški, atkakli ir skubinama Kremliaus pastanga ne tik susovietinti Lietuvą, bet asimiliuoti ir surusinti lietuvių tautą. Toks yra atsiskleidęs vienas iš pačių didžiausių pavojų lietuvių tautai šiame šimtmetyje. Atsiradęs dėl tuzino priežasčių, sunkiai pašalinamas dėl politinių, materialinių ir geografinių sąlygų. Gal pats pavojingiausias mūsų ilgoje ir nuotyingoje istorijoje.

Ne visi supras mūsų nerimą

Lietuvių tautos rusinimas, propaguojant rusų ir sovietų kultūrą ir rusų kalbą, mūsų kitaip suprantamas ir išgyvenamas, negu daugelio vakariečių.

Žmonės, priklausą vad. didžiųjų, plačiai pasklidusių kalbų grupėms, kaip anglų, ispanų, prancūzų ar vokiečių, tuo atžvilgiu neperjautriai supranta mūsų baiminimąsi. Jų daugumas pripratę galvoti ir jausti, kad kalba nesudaro jų tautybę ir dvasią apsprendžiančio ar labai svarbaus esminio požymio.

Austras kalba vokiškai, šveicaras vokiškai, prancūziškai ar itališkai, – bet pirmasis nesijaučia vokiečiu, antrasis visuomet tik šveicaras. Prancūzų kalbą vartoja pusė Belgijos, dalis Kanados, Haiti negrai, šiaurės Afrikos arabų ir daugelio naujų juodųjų Afrikos respublikų inteligentija, net Vietnamas, nešaukdami, kad jie dėl to būtų paversti ar virtę prancūzais. Išskyrus Braziliją, visa pietų ir centrinė Amerika, įsiliejant salomis net į Kalifornijos, Texas bei kitas valstijas, vartoja ispanų kalbą, niekas dėl to savęs nelaikydami ispanais. Dar plačiau pasklidusi anglų kalba: Jungtinėse Amerikos valstybėse, britų kolonijose ir dominijose, Airijoje (net milžiniškoje Indijoje ji kolkas tebėra valstybinė kalba), – bet tos tautos, arba nacijos, nelaiko savęs britais ar skotais ir nesiskundžia, kad buvo "suanglintos". Kitos, kaip Kanada ar Australija, palaipsniui virsta atskirom savarankėm tautom ir valstybėm.

Tad šis, be abejo, tik labai paviršutiniškai papieštas didžiųjų kalbų pasaulis nesupras mūsų nerimo dėl gimtosios kalbos, neužjaus, gal ne kartą tik siaurais naivėliais palaikys. Ir paslapčių čia nedaug: tai visa priklauso nuo skirtingų kiekvieno atvejo ir krašto politinių, ūkinių, kultūrinių sąlygų, likimo ir geografijos.

Bet mums kas kita, mūsų sąlygos ir patyrimai kitokie. Kitoks likimas, o gal ir mažiau laimingas mūsų tautos būdas. Vytauto Didžiojo Lietuva pakeliui į dabarties laikus natūraliai turėjo virsti apie 60–80 milijonų lietuviškai kalbančių žmonių bendruomenė ir gal viena tokia didelė tauta. Jei nevirto, tai ypač dėl to, kad mes tinkamu laiku nesupratom ir, rupiai kalbant, nesirūpinom savo tautinės kultūros kūryba ir, kai tik pasisavindavom ar priimdavom svetimą kalbą, tai netrukus ir nutautėdavom.

Mums savo kalbos mokėjimas ir naudojimas tebėra, aišku, ne vienintelis, bet vienas iš labai svarbių tautinės individualybės požymių. Tai ne vientik malonumas žinoti, kad ji artimiausia senovės Sanskritui.

Sovietinė "demokratijoj" dauguma turi paklusti mažumai

Carinė Rusija stengėsi užslopinti mūsų tautinę kalbą, bet nesusėpė. Nepavyko jai ir šlykščiai barbariška priemonė jėga primesti lietuvių kalbai "graždankos" rašybą, tik sukėlė sveiką reakciją.

Bolševikinis Kremlius suprato, kad to paties galima pasiekti kitais, tartum "liberalesniais" būdais, tikriau ir greičiau. Paliekama "tautinė forma" – kalba, rašyba, mokyklos, kultūrinės institucijos, – bet su "plačiosios tėvynės" turiniu: bendros sovietinės visuomenės įstiprinimu, rusų vadovaujamos pramonės plėtimu, maskoliškumu, rusiš-

kumo dominavimu, lieuviško nacionalizmo persekiojimu, nauja religija (vietoj popų ir pravoslavijos – kompartijos politrukai ir rusiškos dvasios komunistas).

Tuo būdu per porą dešimtmečių Sovietų Rusija fiziškai ir dvasiškai jau daugiau kolonizavo ir surusino Lietuvą, negu carai per ištisą šimtmetį.

Jei Lietuva būtų laisva ir lietuviška tegu ir sovietinėje sistemoje, tai jos teisė ir pareiga būtų turėti savo nepriklausomą lietuvišką administraciją, policiją, kariuomenę, mokyklas, pinigus, transportus ir t.t. Kiekvienas čia įkurdintas rusiškas ar kitoks kolonistas turėtų sulietuvėti, o ne versti lietuvių tautos daugumą prie jų taikintis. Įvairiuose respublikos administracijos ir vad. "vyriausybės" komitetuose, kur tik įbrukamas nors vienas antras ateivis rusas (o jis visur įbrukamas!), nereikėtų tuoj visiems vartoti rusų kalbą, nereikėtų gatvių iškabų dėti dviem kalbom, nereikėtų visos eilės kitų regimų rusiškumo ženklų.

Nepriklausomos Lietuvos pradžios mokyklose juk nereikėjo pradėti vaikus mokyti rusų ar kurios kitos svetimos kalbos. O dabar jau ten ji pradedama ir palaipsniui vis stiprinama ligi universiteto, kurio didelė dalis paskaitų ir mokslinių darbų privalomai atliekama rusiškai. Mokslų daktaratą galima gauti tik Maskvai užtvirtinus. O vidurinių mokyklų programose atskiras Lietuvos istorijos ir geografijos kursas visai išmestas, žinoma, sukomunistinant ir paskandinant jį bendrojoje Rusijos istorijoje ir geografijoje. Teritorijos kalba jau nebe lietuvių, bet vis pabrėžiant – lietuvių ir rusų!

Ar to norėjo ir norėtų lietuviai komunistai? Turbūt, ne, bet jie buvo priversti paklusti rusifikacijos letenai. Jeigu Lietuva yra "laisva, nepriklausoma ir demokratiška respublika", tai juk kaip tik ateiviai kolonistai ir imigrantai, bent kol jie tebėra mažumoje, pirmiau turėtų mokytis lietuviškai, vartoti respublikos kalbą valstybiniame ir viešame gyvenime, lojaliai išsigyventi į Lietuvos istoriją, geografiją ir vietinę aplinką. Dabar, kai rusė bibliotekos vedėja nachališkai užsivelka mūsų tautininkų kosiumą, tai tik dėl egzotikos, ne dėl sulietuvėjimo...

Kitiems mes jau rusai

Kai okupanto kolonizatorių partinis, administracinis, industrinis ir kultūrinis elitas Lietuvoje galėjo pasijusti, kaip savo namuose, ir turėjo galios išreikalauti lietuvių tautos daugumą jam paklusti, tai netenka nė stebėtis, kad užsieniui Lietuva pristatoma net ne kaip Rusijos atskira tautinė provincija, bet jau kaip visiškai integrali Rusijos dalis, be jokios savitos nacionalinės individualybės.

Kaip anksčiau Chruščiovo žentas Adžubėjus, taip dar visai neseniai sovietų ambasados Washingtone žurnalistas, redaguojantis sovietų leidžiamą anglų kalba žurnalą Amerikai, pasikalbėjimuose su spauda ar per paskaitas aiškina tik apie 210 milijonų rusų tautą. Respublikų vardai tada belieka tik savo namų falšyvos apyvokos reikalamis. Išnyksta ukrainiečiai, gruzinai, dešimtys kitų tautybių ir visos Pabaltijys. Tik 210 milijonų rusų! Tiek rusų, kiek jų iš tikrųjų dar nė pusės nėra tautų kalėjime.

Estai, latviai ar lietuviai, išleidžiami į užsienius politinėms konferencijoms, su mokslininkų ar menininkų ekskursijoms, sporto rungtynėms ar bet kokiai kitai reprezentacijai, vadinami SSSR atstovais, praktiškai rusais, rusams niekad šio malonios "klaidos" neatitaisant, o tik patvirtinant. Absurdas įpilietinamas, kaip faktas.

Žandarai dukart prieš Kudirką...

Klasikinis šio metodo pavyzdys buvo per pasaulinę parodą Montrealyje.

Daug ir talentingai prisidėję prie SSSR paviljono įrengimo ir užpildymo, lietuviai menininkai ir Lietuva ten net jokio atskiros kampelio neturėjo. Visoms svarbesnėms paviljono ruošoms išskilmėms vadovavo rusas, oficialiems priėmimams tas pats rusas, kur Lietuvos delegacijos pirmininkas neturėjo teisės net savo gimtąją kalbą prabilti.

Ir kai per vienas tokias išskilmes susirinkę svečiai Kanados lietuviai atvykusiems iš tėvynės broliams liaudies ansambliu pagerbtai panorėjo užgiedoti Lietuvos himną, šeimininkas Borisovas įsakė sukelti triukšmą himno žodžiams užtrenkti ir šaukėsi policijos pagalbos.

Lietuva, tėvynė mūsų... Ne tėviškė, bet tėvynė! Kaip kadaise iš Kudirkos antkapio tuos žodžius kaltu iškėlė caro žandaras, taip ir dabar jie vėl tapo nepakenčiami Kremliaus žandarams.

Tai tėvynės Lietuvos "nepriklausomybė"...

Balys Auginas

SANTEMIO KATYTĖS

Ant namų mano slenksčio
Pilkos santėmio katytės
Žaidžia —
Joms vakaras parito
Purpurinį
Siūlų kamuolį —

Riedėdamas slidžiu erdvės ledu,
Jis padega
Medžių žydinčias šluotas,
Šluojančias debesis —
O ištartytos nitys,
Rusenančių dūmų virvėm
Supančioja upės vingrųjų liemenį
Ir slėnio išdžiūvusius delnus raizgo
Pilkvais rūko kuodeliais —

Ak! Rūkstantį rutulį saulės,
Nubėgusį
Nuo horizonto
Į šurkščią vilną
Mėlynos žolės —
Nutveria
Santėmio katyčių nagai —

Jų žaismingam glėby
Saulės siūlai sudūla,
Pavirtę tamsos anglim
Ir nakties pelenais — — —

tacija -- reikalauti, kad Lietuvos valdžia atsiimtų "šitą savo misiją" (Vileiši, Žadeikį, kun. Žilių).

Rugs. 15 d., Jono Vileišio paraginti, suvažiavo į Washingtoną virš 100 veikėjų įteikti valdžiai protestą prieš lenkų puolimą Lietuvos, ir paraginti pripažinti Lietuvą. Prezidentas Wilson buvo "susirgęs", o State Departamento sekretorius jų nepriėmė. Tačiau memorandumas buvo įteiktas jų raštinėms. (Vėliau paaiškėjo, kad buvus ir kita delegacija su kitais prašymais, neaišku tik kokio, todėl jų abiejų nepriėmė).

Rugs. 22 d. spaudoje pasirodė pranešimai, kad katalikai, po Katalikų Federacijos seimo, pradėjo plačiai ir atvirai neigti Lietuvos Misiją. Spalio 6 d. Draugas pareiškė įtarimą valdžiai prieš Joną Vileišį už steigimą Valstybinio Iždo.

Spalio 7 d. New Yorke įvyko gausus suvažiavimas, įsteigta lietuvių Amerikos Piliiečių Draugija veikti politiškai linkme amerikiečių tarpe Lietuvos reikalais. Valdyba: pirm. adv. J. S. Lopato, sekr. J. O. Širvydas, ižd. Dr. J. J. Bielskis. Taipgi įsteigta lietuvių Piliiečių Sąjunga -- registruoti Lietuvos piliiečius ir rinkti iš jų po \$3 į metus Lietuvos valstybės nauda.

Tą pat dieną Brooklyne įvyko katalikų veikėjų suvažiavimas, nutaręs: 1) Valstybinį Fondą boikotuoti, 2) Lietuvių Piliiečių Sąjungoje nedalyvauti, 3) aukų rinkimą ir siuntimą Lietuvos Misijai skaityti neteisėtu.

Spalio 13 d. pasirodė pranešimai apie Lietuvos Misijos (atstovybės) centre įkūrimą Lietuvos Informacijos Biuro skleidimui reikiamų žinių amerikiečių tarpe apie Lietuvą ir mūsų tautą. Po to kai lenkai užgrobė Vilnių, lapkričio 27 d. iš Lietuvos atvyko valstiečių - liaudininkų atstovas Dr. D. Alseika rinkti aukų Vilniaus vadavimui.

Amerikiečiai vėl priėmė naują pareigą -- įsteigta komitetas Vilniaus Atvadavimui Remti. Lietuviai visu atsidavimu šoko į darbą tam tikslui rinkti aukas.

Gruodžio 8 d. skelbiant apie visuotiną rinkliavą Lietuvos Gynimo Komitetui, Lietuvos Misijai jau buvo gavus \$16,394 aukų.

Gruodžio 11 d. Darbininke vienas kunigas Lietuvos Misiją išvadino "pomojnaja jama" (pamagų duobė).

Gruodžio 15 d. Finansų Misijos narys kun. J. Žilius paskelbė jog Lietuvos šauliams vėl pasiūsta \$18,837 suaukotų pinigų.

Gruodžio 25 d. Brooklyno Lietuvių Piliiečių komitetas, pravedęs Kaldų Eglutės aukų vaką, surinko šauliams dar \$3,644.

Gruodžio 29 d. Darbininkas nr. 142 talpino peticijos pavyzdį, ragino skaitytojus išpildyti ir siųsti Lietuvos valdžiai reikalaujant panaikinti šaulių organizaciją.

SURASKIT DIRVAI
BENT VIENĄ
NAUJĄ
PRENUMERATORIŲ

NEPRIPAŽINIMO KLIŪTIS...

(Atkelta iš 3 psl.)
prieš "nedalomos Rusijos" politikos palaikymą.

Rugs. 27 d. Lietuvos Misijoje iškeltas sumanymas įsteigti "Aukso Fondą" rinkimui aukso

ir sidabro iš lietuvių, Lietuvos pinigų pagrindui sudaryti. Taipgi Vileišis pasiūlė steigti Valstybinį Amerikos Lietuvių Iždą. Tautininkai parėmė, bet kitos srovės prieš tai sukilo.

Rugsėjo 1 d. cituojama iš Kauno "Lietuvos" nr. 157 pranešimas, kad Raudonasis Kryžius gavo iš Amerikos lietuvių tik \$20, kai katalikų srovė savo Tautos Fondui per Raud. Kryžiui Remti skyrus gavo tūkstančius.

Rugs. 1 d. Detroito

Lietuvos Laisvės Paskolos stoties valdyba ėmė tardyti kun. Jonaitį, agitavusį prieš paskolą, jis sakęs: "Lietuvos valdžia nėra tikra, nes pati save išsirinko". (Jis turėjo mintyje pirmesnės valdžios atsistą misiją). Darbininko nr. 98 pradėta Tautos Fondo agi-

ANTANAS STRAZDAS

Paprastas kaimo katalikų kunigas. Pluoštas dokumentų. Knygą parašė Vincas Maciūnas.

Popieriaus viršelės. Kaina \$2.00.

Gaunama Dirvoje, 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44103. Arba pas leidėją — J. J. Bachunas, Tabor Farm, Sodus, Mich. 49126.

KŪRYBA IR MOKSLAS

Lietuvos valstybės kilmės beiėškant (4)

KODĖL MES MAŽAI TEŽINOME APIE SAVO DIDINGĄ PRAEITĮ?

Kodėl mūsų istorijos vadovėliai pradeda rimtą mokslinį aprašymą nuo Vytautinių laikų, skirdami ankstesniems amžiams tik porą miglotai romantiškų puslapių?

Kodėl periodikoje ir knygoje ta senovė apėinama tylom, o kai pasirodo koks neva praeities vaizdelis, tai jis arba skirtas "vaikučiams" ir pilnas nuvalkiotų šablonų, o jei kiek rimtesnis, tai visgi nieko bendro su buvusią aplinką neturi, o yra šių dienų žmonių elgsenos ir galvosenos fotografija, tik papuošta "lokalinės spalvos" senovės vardais?

Juk prieš-Vytautinė mūsų istorija yra tiek sudėtinga ir taip giliai siekia senovę, jog jai tinkamai nušviesti ir poros storų tomų nebūtų permaža. Tai kodėl, -- kodėl?

RELIGINIS TABU

P. Klimas savo prūsų istorijoje mini mūsų anksčiausių karalių dinastijų geneologinius sąrašus. Kryžiuočiai, juosius sustatę pavadino juos "Liber filiorum Belli" -- Velnio vaikų knyga.

Paties bažnyčios vado nei kiek ne geresnis leksikonas. Popiežius Honorius III laišku iškolinio Pamaro Kunigaikštį Šventupolį, grasindamas ekskomunika, kam susidėjęs "Cum infernali lithuanorum", -- su pragariškais lietuviais.

Kai kryžiuočiai poilgų kovų numalšinę prūsų sukilimą, klasta pagavo jo vadą Karalių Paupinį (Pipin) jie perskrodė jam pilvą, ir prikalę grobus prie šventojo ažuolo gainiojo nelaimingąjį aplink, kol jisai savo viduriais keleliopai apjuosęs medį, galų gale mirė.

Apie Galyčiaus kunigaikštį Danylą patys slavai praminė patarlę: "Danylo plocho živeši, Litvoju oreši", -- Blogai gyveni, Danyla, lietuviais ardamas.

ČESLOVAS GEDGAUDAS

Kazimieras, lenkų karalius, nustatė Jotvingiams, už atsisakymą krikštintis, mirties bausmę. Retai kuris nusileido, tokia buvo jų tautinė sąvagarba, -- ir ištisais kaimais, ištisom apskritim jie tapo nežiūrint amžiaus ar lyties išžudyti.

Popiežius tuo tarpu, už tuos žygdarbius, skirdavo iš anksto pilną nuodėmių atleidimą, kaip didžiai nusipelnusiems platinant katalikybę.

Galima būtų tų žiaurumų pripasakoti tiek, jog skaitytoją kelias dienas miegas neimtų.

Tas teroras-genocidas buvo sąmoningai ir nuosekliai suplanuotas bei vykdomas prisidengiant religijai; jis nei kiek nesiskiria nuo ispanų konkvistadorų metodų Vidurio bei Pietų Amerikoje. Aišku jog tokioje šviesoj pastatyti praeities santykius su bažnyčia mūsų atsakingi valdžios organai nedrėso. Giliai ir nuoširdžiai religingoj šaly kaip Lietuva, tai būtų privedę prie riausių ir "netikėlių vyriausybės" nuvertimo. Liaudis tiesiog atsisakytų patikėti, jog jos gerbiama bažnyčia taip elgėsi. Todėl visa kaltė, labai paviršutiniai paminėta, buvo suversta kryžiuočiams, bet tie juk tebuvo popiežiaus dešinioji, kardu ginkluota ranka.

Vienas Tysliava, šiurpiu kraujais pasrūvusių prūsiškuoju "Tėve mūsų" apraudojo savo bočių likimą, bet ar daug kas jį paskaitė?

Tuos visus nemalonius dalykus tad buvo nutarta apeiti tylom, kad ne užgavus oficialios religijos organų ir nekiršinų tautos. Bet kuomet pradedama nutylėti, vienas faktas užkliūna kitą, susidaro didėjanti melo grandis ir palaipsniui vis didesnė mūsų istorijos dalis lieka tamsoje, o likusioje sunku besusišgaudyti. Taip prisitai-

kant bažnyčiai, mūsų prabočių Arijų religija, didingesnė ir tauresnė už krikščioniškąją, buvo nužeminta ligi "tamsių pagonių žalčių garbinimo" lygio. Atvertus betgi "Encyclopedia of Religion and Ethics" randame Arijų religijos nagrinėjimui pašvęsta net 40 smulkiu šriftu in quarto didelių puslapių ir pilną puslapį bibliografijos, o tame straipsnyje kas trečias sakiny minimos Baltų, SenGraikų bei Sanskrito kultūros, ir skundžiamasi baltų kalbotyros studijų tuo klausimu stoka.

POLITINIS TABU.

Orvells savo 1984 apokalipsinio vaizdo knygoj pajuokla visagali komunistų cenzūros aparatą, nes jojo motto esąs: "kas valdo praeitį, valdo dabartį". Visur ir visada, valdžios organai bandė kištis į istorikų darbus norėdami praeitį "priderinti" prie jų varomos politinės linijos. Štai J. Švaistas, kaip vienas dalyvių, pasakoja įdomų nevykusios Vytauto apoteozės anekdotą, kai buvo sušauktas kultūros srities aukščiausių veiksmų posėdis aptarti būdus jį sudievinėti, o išklausius istoriko Jonyno blaivai pateiktą Vytauto pilnos veiklos aprašymą kuogreičiausia buvo nuo tos minties atsisakyta.

Iš A. Voldemaro gitekto nugirsti kai .prof. Būga, išstudijavęs 120 upių pavadinimus buvusios mūsų Galindų giminės žemėse, sudarė žemėlapi senų Aisčių nusitęsianti iki Maskvos, bet oficialiems sluogsniams išsigandus, buvo priverstas "pasitaisyti". Bugos žemėlapis tačiau, vėlesnių archeologinių studijų yra pilnai patvirtintas.

Taigi ir mūsų istorija neišvengė valdžios spaudimo, "gudriai" laviruojant tarp lenkų, baltgudžių, latvių, rusų bei

(Nukelta į 6 psl.)

Komp. Julius Gaidelis

GAIDELIO MUZIKOS KONCERTAS

Smuikininkas Iz. Vasyliūnas ir jo sūnus Vytenis M. Vasyliūnas, parodę stipraus idealistinio nusiteikimo, gerą pusmetį paaugę savo laiko ir darbo, gegužės 5 d. po pietų Jordan Hall'e baigė lietuviškosios muzikos koncertų ciklą. Ketvirtasis Vasyliūnų rečitalis buvo skirtas Bostone gyvenančio komp. Juliaus Gaidelio kūrybai.

Kadangi buvo rengiamas koncertų ciklas, kadangi ne visi to ciklo koncertai Dirvoj buvo aptarti, tai šia proga dera nors trumpai juos paminėti.

1967 m. lapkričio 12 d. toj pačioj Nauj. Anglijos konservatorijos koncertų salėj (Jordan Hall) Iz. ir Vyt. M. Vasyliūnai surengė pirmąjį lietuviškosios muzikos rečitalį.

Tam koncertui buvo parinkti ir rūpestingai paruošti liet. kompozitorių smulkesnieji kūriniai smuikui ir fortepionui. Dalis tų kūrinių jau yra ne kartą skambėję koncertų salėse, dalis mažiau tėra žinomi. Vasyliūnų koncerto programoj jų susidarė išpūdinga eilė: Ant. Račiūnas -- Iš tėviškės, K. V. Banaitis -- Vandens lelija, Juozas Gruodis -- Jūros daina ir Valsas, Ant. Račiūnas -- Rymojo mergelė, J. Gruodis -- A la Chopin, Jul. Gaidelis -- Lietuviškas šokis Nr. 1, Vl. Jakubėnas -- Melodija, M.K. Čiurlionis -- Preljudas D Moll, Jul. Gaidelis -- Verpėja, J. Gruodis -- Rytiečių šokis, Ant. Račiūnas -- Nesileiski, saule, Br. Budriūnas -- Rauda.

1968 m. sausio 21 d. koncertas buvo skirtas K.V. Banaičio muzikinei kūrybai. Buvo pagroti šie neseniai mirusio kompozitoriaus kūriniai: Smuiko Sonata D minor su fortepiono pritarimu, Pastoralinė Suita smuikui klarinetui ir arfai, Rapsodinė Sonata B minor violončelei

ir fortepionui (pasmuikuota viola). Apie K.V. Banaičio kūrinių koncertą savo laiku Dirvoj buvo plačiau atsiliepta.

1968 m. kovo 17 d. rečitaliui buvo parinkti šie veikalai: Gražinos Bacevičiūtės I Sonata da Camera (Kamerinė sonata), Ant. Račiūno Sonata A. minor, Juozas Gruodžio Sonata D minors. Jei pastarieji du kūriniai yra plačiau žinomi, tai Gr. Bacevičiūtės darbas buvo naujas ir mūsų tarpe dar negirdėtas. Gr. Bacevičiūtė, kaip žinom, gyvena ir dirba Lenkijoje, tiek šiemet ji aplankė savo brolių komp. Vyt. Bacevičių, gyvenančių New Yorke.

Komp. Jul. Gaidelio kūrybai skirtas koncerto programą sudarė šie kūriniai: Be tėvynės (1946 m.), Verpėja (1933 m.), Lietuviškas šokis Nr. 1 (1946 m.), Lietuviškas šokis Nr. 2 (1949 m.), Malda (1947 m.), Pavasario šokis (1956 m.), Introdukcija ir šokis dviems smuikams (1965 m.), Trio smuikui, klarnetui ir ragui (1959 m. Brookline'o Bibliotekos Muzikos d-jos veikalų konkurse pirmąja premija atžymėtas kūrinys), Trio smuikui, klarnetui ir basonui (1961 m.) ir Smuiko koncertas (1948 m.)

Suglausta mintim apie komp. Jul. Gaidelio darbus reikėtų taip kalbėti: jo kompoziciniai kūriniai yra laki ir neabejotinai pakopa lietuvių muzikinėj kūryboj. Jul. Gaidelis stipriai valdo kompozicinio meno formas, turi savaimingą stilių ir individualų muzikinį savęs išsakymą. Jo harmonijos yra modernios, veikalų išraiška ekspresyvi, jų išbaigimas klasiškas. Jul. Gaidelio kūriniai nėra mozaikos lipdiniai -- jie turi aiškią mintį, tvirtą formą, pasižymi išlaikytu vientisumu. Tuos teigimus patvirtino ir Vasyliūnų pa-

rengti Jul. Gaidelio kūriniai -- visi jie buvo savotiškai įdomūs, paliudijo ne tik kompozitoriaus talentą ir subrendimą, bet ir jo individualų žvilgsnį į muzikinę kūrybą. Iz. Vasyliūnas koncerto programoj teisingai pastebėjo: "Jo (Gaidelio) stilius pasižymi spalvinga disonansine harmonija, polinkiu į sinkopinius ritmus, išbalansuota klasiška veikalo konstrukcija, ekspresybiu chromatinio melodizingumu; lietuvių liaudies muzikos atgarsiai retkarčiais suskamba ramiuose, lyriškuose jo kūrybos pasažuose".

Komp. Jul. Gaidelio kūrinių koncerto programą atliko smuikininkas Iz. Vasyliūnas, pianistas Vyt. M. Vasyliūnas, klarnetistas Dovydas Mott, basonistas, Vyt. Rastonis iš Providence, R.I. (jei neklystu pirmą kartą ir gražiai pasirodęs Bostone), ra go pūtėjas Robertas Hansen -- visi prityrę muzikai, geri instrumentalistai.

Iz. ir Vyt. M. Vasyliūnai, surengę keturis lietuvių kamerinės muzikos koncertus plačiai pažįstamoj Jordon'o salėj, atliko nuoširdžiai sveikintiną ir pagirtiną darbą. Jie pabandė išnešti už mūsų kiemo ribų tas vertybes, kurias turime smuiko ir mažų ansamblių muzikos literatūroj.

Apgailėtina, kad net šviesioj Bostono liet. kolonijoj neatsirado pakankamas kiekis tautiečių, kurie savo apsilankymu būtų tuos koncertus parėmę. Gaidelio muzikos koncerte klausytojų buvo gal dvigubai daugiau, bet ir tas skaičius Bostonui nebuvo pakankamas.

Žinau, sen ir ten sušnypščia pasikuždėjimai, kad Iz. Vasyliūnas nėra labai didelis smuikininkas. Bet gi kas ir kur tvirtino, kad jis yra Heifetz'as ar Hubermann'as? Daug svarbiau kad mūsų tarpe jis yra didžiai rimtas ir sąžiningas muzikas, tauri ir kultūringa asmenybė. Deja, kaip man atrodo, Vasyliūnų surengti koncertai medžiaginiu požiūriu buvo nuostolingi. Tačiau koncertų moralinis svoris itin pabrėžtinai, nes visi keturi liet. muzikos rečitaliai Vasyliūnų buvo paruošti su rimtimi ir atsидėjimu, ir atlikti taip gerai, kiek jų muzikinė nuovoka ir techniškai sugebėjimai pajėgė. O pajėgė jie žymiai daugiau gana sunkius kūrinius interpretuodami, ir to niekas negalės iš jų atimti.

Plūduriuojam, tiesiog skęstam deklamacijose apie tautinės kultūros ugdymą. O kur talka, kai reikia konkrečiai tą ugdymą paremti?

St.S.

Skaityk ir platink
DIRVĄ

Nemunas ties Panemune...

BOSTONE PAGERBTAS MYKOLAS MANOMAITIS

Mykolas Manomaitis

Atlanto pakrantėj, gana sename Bostono mieste, kur netoliese į krantą išlipo pirmieji ateiviai iš Europos, kur ir vos prasidėjo dėl Amerikos nepriklausomybės, retkarčiais gali su tikti vidutinio ūgio tvirtai sudėtą vyrą, vis kažkur skubantį, vis protetine bėgantį ir, jei užkalbinsi, vis greitai kalbantį. Tai ir bus Mykolas Manomaitis, gimęs prieš keliasdešimt metų Vilniuje, pasirengimus į gyvenimą ėjęs Kaune. Gausiojo šeimoj jis buvo "pagrandukas". Vienas jo brolis, keramikas meno meistras, gyveno Lietuvoj, dipl. inž. Eug. Manomaitis Bostone, o kiti Manomaičių šeimos nariai net ir nežinau kuriose šalyse — taip jau nelėmti laiko įvykiai, lyg kokias plunksnas, išblaskė mus po įvairius kraštus.

Bostone Myk. Manomaitis ilgesnį laiką vertėsi elektriko profesija, to darbo ir dabar jis nėra pametęs, bet kartais jau ir gilių vandenų naro "pramogas" bando, stoja į tą darbą ypač tada, kai kurį nors laivą ar žmones vandenyne nelaimė ištinka. Dar vaikas būdamas, Mykolas ties Aukšt. Panemune iš Nemuno ištraukė po sėkliais patekusį savo vyresnį draugą ir už tai prezidento Ant. Šmetonos buvo apdovanotas Maltos kryžium. Atseit, vandenų gėlmės jo negązdina gal net vilioja, gal gi Jūrą ratė yra jo sužadėtinė... Žinoma, ne už tą "pasaką", kuri čia buvo pasakta, balandžio 27 d.

apdovanojo deimantų žvaigžde (toks yra jų organizacijos žymuo).

Myk. Manomaičiui skirtame pagerbime sklandų žodį, perpintą lakiu humoru, apie sukaktuvininką pasakė p. Jančiauskas. Pobūviui vadovavo Tėvų komiteto pirm. P. Bajerčius, o sveikinimams jūrų skautų veikėjas p. Kovas. Dėkingumą ir linkėjimus Mykolui pareiškė eilė kalbėtojų, kurių tarpe skautų rėmėjas, senas Bostono liet. veikėjas, prieš 60 metų čia buvęs jaunimo Ratelio pirmininkas p. Tuinyla, turtininkas Čepas, inž. J. Mikalauskas, inž. Vyt. Izbičkas, sukaktuvininko brolis inž. Eug. Manomaitis, p. Manomaitienė, Ign. Vilėniškis, Jr. ir kt. Buvo sveikinimų raštu, įteikta sukaktuvininkui ir keletas dovanėlių. Padėkos žody Myk. Manomaitis apeliavo į lietuvių skautų vienybę.

Kalbėtojai, kurie Myk. Manomaitį gerai pažįsta vienbalsiai liudijo jo neeilinius gabumus su jaunimu dirbti. Mykolas nuostabiai sugebąs "pritaikyti save" įvairių metų vaikams, kiekvienu atveju darąs jiems geros įtakos. Ak, ir aš prisimenu, kad mūsų vargšas Agas, kai dar galėjo skautauti, Myk. Manomaitį buvo didžiai pamilęs... Ką gi tad aš šia proga sukaktuvininkui galėčiau palinkėti? Gero vėjo, Mykolai! Gero vėjo ypačiai tada, kai prislegia darbai su mūsų dienų maištaujančiu jaunimu, gero vėjo, kai jūrų vandenys sunerimsta!

St. S.

PRISIMINTAS DR. J. LEIMONAS

Rodos, dar taip neseniai Bostono gatvėse sutikdavom mielą ir taurų vyrą, ramiu žingsniu kur nors beeinantį. Tai būdavo dr. Juozas Leimonas, plačiai pažįstamas mūsų katalikiškosios višumenės veikėjas. Lietuvoj jis buvo savanoris — kūrėjas, ilgametis Pavaario federacijos pirmininkas, o rusams Lietuvą okupavus — kalinys. Amerikoje, Bostone, apie dešimt metų jis buvo Vyčio Vyr. redaktorius, didžiai pozityvus žmogus mūsų kolonijoje.

Gegužės 5 d. po pietų Ateitininkai Sendraugiai Amerikos Lietuvių Piliečių d-jos salėj surengė dr. J. Leimono prisiminimą — paminėtas jis pats ir jo mirtiespenkių metų sukaktis.

Apie velionio veiklą JAV kalbėjo kun. prof. A. Kontautas, o tikrai stilingą mirusio paveiks-

KODĖL MES MAŽAI TEŽINOME...

(Atkelta iš 5 psl.)

vokiečių skaudamų vietų. Lapas po lapo buvo braukiojamos tos mūsų garbingos istorijos dalys kurios galėtų Joną ar Petrą suerzinti.

Kad neužgavus galinčių vokiečių kaimynų, atlievūniant jų sostinę į Varulyną, atsižadėjome mūsų brolių Varulių, ir jų išsigynėme kaip Šv. Petras, skelbiant jog jų lietuviškas Tėve mūsų kokio tai 14 amž. provokatoriaus sugalvotas. Tų Varulių kalbos žodžių galima iš nepriklausomų nuo Hartknocho prancūzų, olandų, anglų, Vatikano bei Rygos šaltinių kiek norint pririnkti, tad pasirodo tos karštos pastangos "atremti" Hartknochą visvien nuėjo niekais). Taip mūsų karalius Vadakarys, nukariavęs Romą, tapo vokiečių gefreiteriu, o kad jo vardas gryniausiais lietuviškas, kaž kodėl niekam sunkumų nesudarė.

Kad šventai laikytis taikos sutarties su Raudonąja Rusija, nei žodėlio neužsimindavom apie Baltgudijos ir Kijevo Rasos žemes, mūsų buvusios Imperijos širdį, o ypač Dieve saugok apie Galindus, Maskvos priemiesčių siekusius.

Brolių latvių ir Baltgudžių pro-istorė ir vėlesnė Polotsko kunigaikštijos raida, neatjungiamai surišta su mūsų, kaip vienos valstybės palikuonių, buvo visiškai ignoruojama, lyg tai būtų kokių tolimų balcanų tautelių privatus reikalas.

Daugiausia betgi mūsų istorija nukentėjo nuo

lą atkūrė prof. Simas Sužiedėlis. Pagerbimo akademijai vadovavo istorikas Pauliukonis iš Worcesterio, Mass.

Meninę prisiminimo dalį atliko dar Vokietijoje pradėjusi talentingai reikštis poetė A. Baužinskaitė-Kairienė, dailiu balsu ir gerai išraiška paskaičiusi pluoštą savo eilėraščių, St. Santvaras, paskaitęs keturias ištraukas iš Kovotojų kantatos, inž. K. Barūnas, paskaitęs ištraukas iš dr. J. Leimono raštų ir Iz. ir Vyt. M. Vasyliūnai, atskubėję iš savo koncerto Jordan Hall'e ir čia gana gausiems klausytojams pagroję tris komp. Jul. Gaideliokūrinius.

Dr. J. Leimono prisiminimas Bostone buvo solidus ir rimtas.

mūsų šviesuomenės dalies ultra separatistinio nusistatymo, noro izoliuoti mūsų besikūriantįją demokratiją nuo buvusių pašalinių įtakų, ir apsisvalyti nuo svetimybės inėstų kalbon, socialinė struktūron ir kiltosna sritysna. Išsivystę griežtai prieš-bajoriška, prieš-lenkiška, prieš-rusiška politinė linija. Atsimename klasišką Konrado kavinės anekdotą, kai mūsų Prezidentas patekęs dangun pastebėjo į jį lotyniškai besikreipiančiam Viešpačiui: "prašau kalbėti lietuviškai". Visa tai buvo reikalinga, ir netgi gyvybiniai būtina reakcija mūsų savitos kultūros ir tautinės savgarbos atstatymo besiekiant.

Tačiau kas per daug, tas nesveika, sako mūsų kaimas. Nedraugiškoj aplinkoj gimstanti bendruomenė, atkirtus visas ją rišusias gijas su aplinkiniu pasauliu, atsidūrė Robinzono būklėj, vien tik iš savęs bekūriant naują lietuvišką-kaimišką civilizaciją. Šalia labai nuosirdžios ir naudingos veiklos, beugdančios jaunas kartas laisvės ir lietuviybės dvasioj, atsirado tam tikra "bažnytkaimio patriotizmo" tendencija, kuri smerkdavo ir ižiūrėdavo "svetimybės" net ten, kur iš tiesų mūsų didingos praeities liekanų būta, ir lyg ėžys susiriesdavo į aštrų kamuolį vien tik užsiminus apie mūsų praeities ryšius su bet kuo. Taip, tyriausių motyvų vedami "bažnytkaimio patriotai" patys stipriausiai griovė jų siekiamą tikslą — Lietuvos vardo iškėlimą.

Permažai su kalbotyra susipažinę asmenys su pasibaisėjimu ėmė smerkti ir mėtyt lauk iš mūsų žodyno nieku dėtus, senoviškiausius mūsų palikimo perlus, nusikaltusius tik tuo, jog jie tariamai "slaviškai" skambėjo. O mūsų kultūros spinduliuvo ikonoklastai ne sapnuoti nesapnavo, jog jų prielaida "mažytė, mažytė" Lietuvytė galėjusi slaus ko nors pamokytį. Jie laikė savaime suprantama, neginėtyti-

na tiesa, jog jei kuris žodis slavams ir mums yra bendras, tai jis būtinai iš slavų mums atėjo, o ne priešingai.

Kiti griebėsi istorijos "perplovimo" darbo. Jiems Kijevo Rasa atrodė slavų slibinu, vis tebegrasinančiu praryti mūsų savitumą. Jiems nei galvon netilpo, jog tai buvo mūsų tūkstantmetės kultūros židiny, tik labai vėlai, X amž. apkrikštytas bei suslavintas.

Tai liūdi, tarp kitko ir ankstesnis Kijevo vardas:Kaunogardis.

Taip norėdamas apsiginti nuo užpuolusių vapsvų, arklys nusikirto visą kūną, bepalikdamas tik galvą. Kad mūsų senovės istoriją išliko lygiai tokia savižudiška mirtis, galime lengvai patikrinti pravėrus pirmuosius bet kurio vadovėlio puslapius. Nuo 3.000 metų besitęsiančios Imperijos istorija negailestingai ir kategoriškai tapo iš mūsų praeities išscenzuruota, ir mes, vienintėle tauta Europoj, likome be jokios.

Nukirtus ryšį su tais tariamais "slavais", mes nugrimzdome į kažkokias miglotas pelkes, neva mūsų lopšeli, o 13 amž. Kijevo Rasai griuvus, Lietuva staiga iššoksta "iš nežinios", su ta pat Karūna ant galvos, nepamirškim, ir tuojau elgiasi ne kaip vos gimęs kūdikis, o kaip milžinas galiūnas gebąs valdyti Imperiją nuo jūros ligi jūros. Juk jei iš tiesų Lietuva išlindo tuo laiku iš poros pelkėtų valsčių, tai kaip ta saujelė taikingų žemdirbių (tokiais mūsų bočiai vaizduojami) staiga užvaldė ir paskui sugėbėjo išlaikyti 1 mil. kv. km. plotą su 25 mil. gyventojų?

Tai yra pasaulinio dydžio nesąmonė.

Jei kam teko Kauno Universiteto bibliotekoje vartyti Lelevelio istorijos tomą, turbūt atsimins, jog skyruije, pašvenčiamam Jotvingiams, buvo daugiau dvi dešimties tuščių, baltų lapų. Tai mūsų praeities pažinimo simbolis. Tušti, balti lapai. "Kas valdo praeitį, tas valdo ateitį", anot Orveils.

(Bus daugiau)

NAUJOS, IDOMIOS KNYGOS!!! UŽSISAKYKITE PER DIRVĄ!!!

A. Merkelis — SMETONA — Monografija	\$12.00
V. Šliogeris — A. SMETONA — ŽMOGUS IR VALSTYBININKAS	\$2.00
O. J. C. Norem — TIMELESS LITHUANIA	\$4.00
B. Armonienė — PALIK AŠARAS MASKVOJE	\$3.00
V. Volertas — ŠAMOKSLAS — premijuotas romanas	\$3.50
St. Yla — MODERNI MERGAITĖ	\$4.00
Vytė Nemunėlis — MESKIUKAS RUDNOSIUKAS	\$3.00
J. Juodis — TAUTOS KELIU — paveikslų albumas	\$7.00
Gr. Šimukonienė — SU DAINA — Lietuviškų dainų rinkinys	\$2.00
J. Budrys — KONTRŽVALGYBA LIETUVOJ	\$2.50
Pr. Alšėnas — MARTYNAS JANKUS	\$4.00
R. Skipitis — NEPRIKLAUSOMA LIETUVA	\$7.00
Dagys — SKULPTŪRŲ IR PAVEIKSLŲ REPRODUKCIJOS (angliškų įvadu ir parašais)	\$6.00
A. Vaičiulaitis — GLUOSNIŲ DAINA — PADAVIMAI	\$2.50
J. Mekas — PAVIENIAI ŽODŽIAI — POEZIJA	\$4.00
A. SKĖMOS RASTAI I tomas	\$6.00
Dambriūnas, Klimas, Schmalstieg — INTRODUCTION TO MODERN LITHUANIAN	\$7.00
P. Tarulis — VILNIAUS RŪBAS — minkštais viršeliais	\$3.00
kietais viršeliais	\$3.75

PLANINGAS TAUPYMAS

5^{1/4}%

Mokamas už vienų metų taupymo ląsktus nuo išdavimo datos (\$10,000.00 ar daugiau, įdedant po \$1,000.00)

MOKA GERUS DIVIDENDUS. PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

4^{3/4}%

Metinis dividendas mokamas už indėlius taupymo knygutėse.

DĖL INFORMACIJŲ KREIPKITES

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD · CHICAGO, ILL. 60608 · TELEPHONE 847-7747

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4; Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed

PARKING LOT — ADJOINING OUR OFFICE BUILDING

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

ALIAS SUVAŽIAVIME
SKAITYS PASKAITĄ

Dr. Adolfas Damušis birželio 1 d., Clevelande įvykstančiame Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų suvažiavime skaitys paskaitą, pailiustruojant skaidrėmis, apie makromolekulių mikropasaulį. Šioj paskaitoj bus paliestas galimas progresas plastikos ir gumos srityse. Paskutiniojo dešimtmečio plastikų struktūros, kristalizacijos laipsnio jos pobūdžio aiškinimai įneša daug šviesos į dabarties plastikų savybes, o tyrimų svajotojams duoda vilties ateityje išvystyti dar nuostabesnes jų savybes.

Dr. Adolfas Damušis 1934 m. baigė Vytauto D. universitetą diplomuoto cheminės technologijos inžinieriaus laipsniu ir Kaiser Wilhelm Institute Berlyne ir Mineralogijos Institute Frankfurte specializavosi silikatų chemijoje. 1940 m. Vytauto D. universitetas jam suteikė daktaro laipsnį už disertaciją tema "Aluminio ir geležies deginių santykio įtaka į portlandcemento susitraukimą". Nuo 1942 iki 1944 m. buvo Vytauto D. universiteto technologijos fakulteto dekanu. Kaip Vliko vicepirminin-

kas atsidūręs Vokietijos kaulėjime, po karo pasiekė laisvąjį pasaulį. Dr. A. Damušis daug bendrauja su lietuvišku jaunimu ir yra vienas iš ALRKF jaunimo stovyklos "Dainava" kūrėjų.

Šiuo metu jis dirba poli-merų tyrimo laboratorijose Wyandotte Chemicals Co. Su savo pranešimais yra dalyvavęs moksliniuose suvažiavimuose ir atspaudęs keletą darbų technikos žurnaluose. Jis yra autorius knygos "Sealants", kurią išleido Reinhold Publishing Co.

• Inž. Vytautas Kaman-
tas, PLB valdybos narys, buvęs Clevelando Pilėnų tunto tuntininkas, veiklus šios kolonijos organizacijų veikėjas, tarnybos sumetimais ruošiasi persikelti gyventi į Chicago. Tuntininko pareigas perėmė v. s. Pranas Karalius.

• Dr. Algis ir Marytė Matulioniai susilaukė savo pirmagimės dukrelės Rūtos Vandenės.

• Inž. Aleksandras Silvestravičius, staigiai miręs Clevelande, buvo palaidotas Lake View kapinėse gegužės 11 d. Kūnas buvo pašarvotas D. Jakubs & Son laido tuvių koplyčioje, 936 Edna Ave. Velionis paliko brolių dr. L. Silvestravičių Australijoje.

• A. A. Gediminui J. Eidukaičiui P. Vietnamo vyriausybė suteikė aukštą karinį žymenį (Military Merit Medal). G. J. Eidukaičiui žuvus kovoje už P. Vietnamo laisvę, pomirtinis jo pagerbimas buvo atliktas medaliu įteikiant velionies tėvams Eidukaičiams, gyvenantiems Clevelande. K. Eidukaitis yra Lietuvos savanoris-kūrėjas.

Medaliu įteikė JAV kariuomenės majoras Jerry Hixon.

Gedimino J. Eidukaičio atsižymėjimą ir iškilumą JAV karių eilėse liudija visa eilė ordinų ir medalių, kaip Purple Heart, Bronze Star, Air Medal with Oak Leaf Censter, Army Commendation Medal with Oak Leaf Cluster, National Service Defense Medal, Vietna-

mese Service Medal ir Republic of Vietnam Campaign Medal.

Oficialiuose JAV kariuomenės raštuose pažymima, kad tai lietuvis, gimęs Lietuvoje ir 1949 m. atvykęs į Ameriką.

• Algirdas J. Žemaitis, lig šiol buvęs tarptautinės prekybos patarėjas Valstybės departamento tarptautinės paramos agentūroje Washington, gauna naujas pareigas: Romoje esančioje Jungtinių Tautų Mitybos ir žemės ūkio organizacijoje. Tenai jis dirbuos kaip rinkos ekonomistas, vykdamas projektus, surištus su maisto apdirbimo įmonių statyba bei modernizacija.

Algirdas Žemaitis anksčiau gyveno Chicagoje, kur darbavosi eilėje tarptautinių firmų. Tarp kitų, jis buvo bilijoninės Sears Roebuck bendrovės tarptautinis ekonomistas ir vienos iš Amerikos didžiųjų rinkos tyrimo firmų tarptautinių reikalų generalinis direktorius. Jo biografinės žinios įtrauktos į "World Who's Who in Commerce and Industry".

A. Žemaitis ruošėsi tarptautinės teisės doktoratui Bonnos universitete, Vokietijoje, o Oksfordo universitete studijavo ekonomiką, politiką ir filosofiją. Ten yra gavęs bakalaurą ir magistro laipsnius.

Šalia mokslo ir profesijos, A. Žemaitis skyrė nemažą laiko ir lietuviškai veiklai. Europoje jis aktyviai reikšėsi tarptautiniame krikščionių demokratų judėjime ir atstovavo studentų ateitininkų sąjungą Vokietijoje. Grįžęs Amerikon, buvo ateitininkų - sendraugų ir lietuvių krikščionių demokratų sąjungų centrinų organų narys. Prieš išvykdamas Washingtoną, buvo Chicago's Alto vykdamosis sekretorius ir vadovavo Amerikos lietuvių Romos katalikų federacijos Chicago's apskrėčiai.

Algirdas Žemaitis yra vedęs Vandą Kybartaitę ir auginą keturis vaikus. Jis yra sūnus ilgamečio Kazlų-Rūdos urėdo-revizoriaus, dipl. inž. Vinco ir Bronės Žemaičių, šiuo metu gyvenančių Chicagoje. Jo brolis kun. Kęstutis Žemaitis, baigęs Popiežiškąjį Šv. Grigaliaus universitetą Romoje, darbuojasi lietuviškoje Šv. Jurgio parapijoje Clevelande.

A. Žemaitis, brolio kun. K. Žemaičio lydimas, gegužės 7 d. vizitavo Dirvos redakciją.

• Pabaltiečių Krepšinio ir Tinklinio Pirmenybės įvyks gegužės 19 d., Clevelande, Cathedral Latin High School salėje, E. 107 St. Pradžia 12 val.

Estai šiose varžybose visai nedalyvaus, dėl peržemo jų žaidėjų lygio. Latviai įsiregistravo dalyvauti vyrų krepšinyje, jaunių krepšinyje, vyrų tinklinyje. Šiose šakose varžybos ir bus vykdomos.

Sportininkai ir lietuvių visuomenė kviečiami į žaidynes atsilankyti.

• Vytautas Kaman-
tas, Vysk. Valančiaus lit. aukštesniojoje mokykloje užbaigė 5 pamokų ciklą iš tautinio auklėjimo. Jis nagrinėjo temą "Jaunimo ruošimas lietuviškai ateičiai". Likusios dvi pamokos yra skiriamos nagrinėjimui kaip suderinti lietuviškumą ir lojalumą gyvenamajam kraštui. Šias pamokas praves prof. Aldona Augustinavičienė.

• Vysk. Valančiaus lit. mokyklos VIII skyriaus moksleiviai baigiamuosius egzaminus laikys gegužės 11 ir 18 dienomis. Mokykla savo mokslo metus užbaigs sekančiais: gegužės 25 d., 9 val. ryto Šv. Jurgio bažnyčioje pamaldos ir po to mokslo metų baigimo akademija. Gegužės 26 d., 4 val. p. p. literatūros, muzikos ir šokio vakaras. Šiam vakarui intensyviai rengiasi "Aukuro" ansamblis, kanklininkės, tautinių šokių grupė ir literatai. Visą pasirengimą koordinuoja aktorius Petras Maželis. Todėl Clevelando visuomenės turės progą pasigerėti dar vienu gražiu vakaru.

RASTAS LIETPALTIS

Po Vysk. M. Valančiaus lietuviškos mokyklos rengto baltiaus, balandžio 20 d. rastas salėje paliktas tamsus vyriškas lietpaltis.

Kreiptis pas A. Neimaničienę telef. 391-7588.

REIKALINGA MOTERIS lengvam namų ruošos darbui padedant vyr. amžiaus porai ūkyje prie Detroito. Gyventi kartu. Pageidautina kalbanti lietuviškai. Paskambinkit ar rašykite:

Mrs. Arthur Sercombe, 16180 Bentler, Detroit, Michigan 48219. Telef. (313) 534-2106. (54-56)

• Apdraudos reikalais geriausius patarnavimus galite kreiptis į Z. Obelenį tel. 531-2211

• Prieš atnaujinami savo namų ar automobilių draudimus, palyginkite savo mokesčių paskambindami V. Giedraičiui tel. 944-6835.

SPALVOTŲ SKAIDRIŲ KONKURSAS

Lietuvių Foto Archyvas organizuoja spalvotų skaidrių konkursą, kuriame kviečiami dalyvauti visi lietuviai fotografai, mėgėjai ir profesionalai — gyvenantieji JAV ir kitur.

Konkurse yra keturios skaidrių grupės:

- a) Gamtovaizdis
- b) Portretas
- c) Abstraktas
- d) Eksperimentinės skaidrės

Kiekvienas dalyvis konkursui gali pateikti nedau-
giau kaip aštuonis savo fotografuotas skaidres. Galima dalyvauti ir su mažiau negu aštuoniomis skaidrėmis. Galima dalyvauti vienoje, keliose ar visose grupėse.

Skaidrės turi būti įdėtos

DIRVOS NOVELĖS KONKURSAS

RANKRAŠČIAMS ĮTEIKTI DATA:

1968 M. GEGUŽĖS 31 D.

Šiais Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo sukaktuviais metais mecenatas SIMAS KAŠELIONIS DIRVOS novelės konkursui skiria dvi premijas: I — 300 dolerių ir II — 150 dolerių.

TEMA. Autoriams suteikiama neribojama teisė novelės temą ir turinį patiems pasirinkti, tačiau šiais sukaktuviais metais premijuojamos novelės turėtų būti patriotinio pobūdžio literatūriniai kūriniai.

ILGIS. Novelės rankraštis turi būti ne trumpesnis, kaip 16 standartinių mašinraščio puslapių spaudai, pralaidžiant vieną tarpą. Pageidaujama, kad novelė nebūtų ilgesnė, kaip 50 mašinraščio puslapių, tačiau toleruojamos išimtys pagal novelės siužetą ir meninę vertę.

PARUOŠIMAS. Konkursui siunčiami rankraščiai turi būti paruošti tik rašomąja mašinėle ir pasirašyti slapyvardžiu. Tas pats slapyvardis užrašomas ant pridėdamos vokas, kuriame užlipinamas raštelis su autoriaus tikrąja pavarde, adresu ir telefono numeriu. Vokas nebus atidarytas, jeigu ant jo bus pažymėta: nelaimėjus — neatplėšti.

ADRESAS RANKRAŠČIAMS SIŪSTI: Dirva, Novelės Konkursas, 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44103.

LAIKAS. Paskutinė konkursiniams rankraščiams įteikti data: 1968 m. gegužės 31 d.

JURY KOMISIJA. Sudaryta iš trijų asmenų, ji visiškai nepriklausomai paprasta balsų dauguma sprendžia, kas premijuotina ir kas rekomenduotina spausdinti. Jeigu komisija nuspręstų, kad nė viena jai pateiktų novelių nepremijuotina, premijos ar premija šiais metais neskiriama, perkeliama į ateinančius metus ir panaudojama greta eilinės ateinančių metų premijos.

SALYGOS. Laimėjusiam autoriui ar laimėjusiems autoriams 300 dolerių ir 150 dolerių premijos bus įteikiamos 1968 metų rudenį. Konkurso skelbėjas Dirvos laikraštis turi teisę premijuotąsias noveles be papildomo atlyginimo spausdinti Dirvoje, atskiru leidiniu ar novelių rinkinyje. Autoriai gali premijuotąsias noveles spausdinti antruoju leidimu arba jų siužetais rašyti dramas, poetas ar romanus.

NEPREMIJUOTIEJI RANKRAŠČIAI grąžinami jų autoriams arba paliekami naudotis konkurso skelbėjui atskirai sutartomis sąlygomis.

į popierinius arba plastikinius rėmelius. Rėmelių dydis turi būti 2x2 coliai. Skaidrės įdėtos tarp stiklų nebus priimtos.

Kiekviena skaidrė turi būti pažymėta tašku kairiajame apatiniajame kampe kaip ji yra normaliai žiūrima — be jokių aparatų.

Ant kiekvienos skaidrės rėmelių turi būti užrašyta dalyvio vardas, pavardė, adresas ir skaidrės pavadinimas.

Prie skaidrės pavadinimo ant rėmelių skliausteliuose turi būti pažymėta didžiąja raide prie kurios grupės ta skaidrė yra priskiriama.

Dalyvavimo mokeskis yra \$2.00, nežiūrint kiek skaidrių pateikiama. Dalyviai gyvena valstybėse, iš kur pinigų siuntimas yra suvaržytas bus nuo mokesčio atleisti.

Skaidres ir mokesčių siūsti šiuo adresu: Algirdas Grigaitis — L.F.A. konkurso vedėjas, 2081 Plainfield Dr., Des Plaines, Illinois 60018.

Gautos skaidrės bus saugojamos visomis esamomis išgalėmis. Tačiau, konkur-

so rengėjai nebus atsakomybę už galimą skaidrių pažeidimą ar pametimą laike konkurso arba persiunčiant.

Gautos skaidrės Lietuvių Foto Archyvo bus peržiūretos ir priimtos į konkursą arba atmetos. Atvejyje jei visos skaidrės vieno fotografo bus atmetos, skaidrės bus tuojau grąžintos siuntėjui; registracijos mokeskis nebus grąžintas.

Priimtos skaidrės bus patiekios juri komisijai, kuri jas premijuos. Juri komisijos sąstatas bus paskelbtas vėliau.

Bus skiriamos trys premijos kiekvienai grupei ir taip pat bus premijuota viena skaidrė kaip "geriausia konkurso skaidrė".

Visos į konkursą priimtos skaidrės bus viešai parodytos publikai. Laikė šio rodymo bus įteiktos premijos.

Skaidrės bus priimamos iki š. m. rugsėjo 15-os dienos.

Konkursui užsibaigus visos skaidrės bus grąžintos siuntėjams.

CH. DAUBARO,

akordeono virtuozo plokštelė (stereo)

LIETUVOS AIDAI

gaunama Dirvoje!

Kaina -- 5 dol.

Įsigykite ar užsisakykite per Dirvą (6907 Superior Avenue, Cleveland, Ohio 44103).

Čia pat galite įsigyti ar užsisakyti Kanadoje išleistą plokštelę Lietuva Brangi (5 dol.).

Naturally
**SUPERIOR
SAVINGS**

Main Office: SINCE 1909
798 EAST 185th STREET
6712 SUPERIOR AVENUE
13515 EUCLID AVENUE

HOME and
REMODELING
LOANS

INSURED SAVINGS

**JAKUBS & SON
FUNERAL HOMES**

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laido tuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
EN 1 - 1763

936 East 185th St.
KE 1 - 7770

JAUNIMO CENTRAS

5620 S. Claremont Ave.

1968 m. gegužės 18-tą d.,
šeštadienį, 2-tą val. vakaro.

Gegužės 19 d., sekmadienį,
3 val. po pietų.

Gegužės 25 d., šeštadienį,
8-tą val. vakaro.

BILIETAI: Marginiuose, 2511 W.
69 St. ir vaid. dieną prie įėjimo.

LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS JAUNIMO TEATRAS stato

Anatolijaus Kairio 2 veiksmų tragediją komiškai

CURRICULUM VITAE

Režisuoja komp. Darius Lapinskas

VAIDINA: R. Vasiukevičius, J. Jakštys, D. Beliauskaitė, M. Smilgaitė, Z. Beliauskaitė, A. Viktora, V. Beleška, L. Alenskas, L. Raslavičius, G. Mykolonytė, V. Barauskas, J. Jasaitytė ir kt.

Kostiumai ir grimas: L. Koklytės
Muzika ir šokiai: D. Lapinskas

Jaunimo Teatrą administruoja
LB Kultūros Fondas.

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

ALT S-GOS CHICAGOS
SKYRIUS RENGIA
VIEŠĄ PASKAITĄ
"Bendradarbiavimas" su
pavergta Lietuva

Vytautas Meškauskas

Žinomas DIRVOS politi-
nių žinių komentatorius Vy-
tautas Meškauskas gegužės
19 d., 4 val. p. p. Balio Pakš-
to salėje, 3800 So. Califor-

nia Ave., skaitys paskaitą
apie "BENDRADARBIA-
VIMĄ", kaip politiką ir
verslą.

Ta pačia proga bus pri-
statytas kandidatas patikė-
tinių į Chicago Sanitarinį
Distriktą inž. Valdas Adam-
kus-Adamkavičius.

Maloniai kviečiame lietu-
vių visuomenę paskaitoje
gausiai dalyvauti ir po pa-
skaitos išgirsti inž. Valdo
Adamkaus pasisakymą.

PRANEŠIMAS

METMENŲ VAKARAS
įvyksta gegužės 25 d., šeštadienį, 8 val. vakaro, Mar-
quette Hall, 6908 So. West-
ern Avenue, Chicago, Illi-
nois.

Programoje: JONAS ME-
KAS — pagrindinio filmos,
poezija. Mirga Pakalniškyte — poezija. Rimas Vėžys — poezija.

Po programos šokiai,
veiks baras.

Maloniai kviečiame visus
atsilankyti ir savo dalyva-
vimu paremti Metmenų
žurnalą.

Santara-šviesa
(sk)

JURGIUI SALASEVIČIUI

mirus, žmoną JULIJĄ, dukras ir jų šeimas už-
jaučiame ir kartu liūdime

Dr. Vl. L. Ramanauskas
ir šeima

JURGIUI SALASEVIČIUI

mirus, jo žmoną JULIJĄ SALASEVIČIENĘ, duk-
teris ir anūkę su šeimomis skausmo valandoje
nuoširdžiai užjaučia

Viktorija Morkūnienė

Mieliems parapijiečiams

MIKUI ir VACLOVUI VINCLOVAMS

su šeimomis reiškiamo nuoširdžią užuojautą jų
mylimai Motinėlei Lietuvoje — Ukmergėje mirus

Vilhelmina ir Juozas
Jakštai

VACI IR MIKĄ VINCLOVUS

ir jų šeimas jų mamytei Lietuvoje mirus, nuošir-
džiai užjaučia

Viktorija Morkūnienė

• Jūratė Jakštys Curri-
culum Vitae išpildo Svajū-
nės I rolę. Premjera įvyks-
ta Jaunimo Centre, gegužės
18 d., 8 v. v., gegužės 19 d.,
3 v. po pietų ir gegužės 25
d., 8 v. vak. Bilietai gauna-
mi Marginiuose, 2511 W.
69th St. arba prie įėjimo.
(Sk.)

E. CHICAGO

PAMINĖTA MOTINOS DIENA

LB East Chicagos apylin-
kės valdybos rūpesčiu ge-
gužės 5 d., parapijos salėje
įvyko lietuvių motinos pa-
gerbimas. Minėjimą pradė-
jo valdybos pirm. K. Valei-
ka, pakviesdamas susikau-
pimo minute pagerbti miru-
sias motinas. Invokaciją su-
kalbėjo kun. Povilas Jaku-
levičius. Šiai dienai pritaik-
tą žodį paskaitė stude-
ntė, Korp! Neo-Lithuania
juniorė Irena Eidėnaitė.
Prelegentės turininga, aiš-
kia perduota paskaita visi-
siems patiko ir paliko gerą
įspūdį.

Meninėje dalyje pasirodė
vietinis atžalynas, paruoš-
tas Genės Markevičienės.
Nesant vietoje lituanistinės
mokyklos, vaikai yra išblaš-
kyti po Gary ir Chicagos li-
tuanistinės mokyklas, tad
ir paruošimas yra sunkes-
nis. Scenoje išsiriškavo gra-
žus būrys tautiniais rūbais
pasipuošusių mergaičių ir
berniukų, kurie išpildė dai-
liojo žodžio, dainos ir šokių
pynę.

Programą pakaitymis pra-
nešinėjo Sigutė ir Saulė
Girdžiūnaitė.

Vietos sąlygomis svečių
prisirinko gana gausiai. Vi-
sos motinos buvo apdovan-
tos rožėmis, o po minėjimo
visi dalyviai pavaišinti ka-
va su pyragaičiais. (aj)

Skaityk ir platink
DIRVĄ

LIETUVIŠKA
VASARVIETĖ
BANGA
CAPE COD'E, MASS.
GREAT MARSH ROAD,
CENTERVILLE, MASS.

- Prie Atlanto vandenyno,
Golfo srovės šildomo gar-
saus Craigville Beach.
- Patogūs kambariai ir atskiri
namukai, kur patiems gali-
ma gamintis valgi.
- Skanūs lietuviški valgiai.
- Grynas pušų oras ir rami
vietovė poilsiui.
- Svečiams be nuosavų auto-
mobilių — transportacija į
ir iš paplūdimio.
- Šalia "Bangos" randasi eže-
ras su paplūdimiu. Žuvavi-
mo mėgėjams yra laivelis.

Norintieji puikiai praleisti
atostogas prašomi su užsaky-
mais kreiptis šiuo adresu:

A. Pakštienė,
76 Alicia Road
Dorchester, Mass. 02124
Tel. (617) 282-8046
o po birželio 1 d.
BANGA,
Box 188, Centerville,
Cape Cod, Mass.
Tel. (617) 775-4633

Scena iš A. Kairio "Curriculum vitae" su aktoriais V. Barausku, J. Jakštyte ir R. Vasiukevičiumi. Premjera įvyks Jaunimo Centre Chicagoje gegužės 18 d.

CHICAGOS ALT DAVĖ 194,000 DOLERIŲ

Gegužės 3 d. įvyko
ALT Chicagos skyriaus
metinė konferencija. Da-
lyvavo 28 organizacijų
atstovai. Iš visų prane-
šimų ir kalbėtojų išskir-
tiną kalbą pasakė pirmi-
ninkas Julius Pakalka.
Jis pažymėjo, kad Ameri-
kos Lietuvių Taryba per
visą savo veiklos laiko-
tarpį su šiuo metų įna-
šu 10,000 dolerių iš Chi-
cagos skyriaus yra ga-
vusi 194,000 dolerių. Iš
iždininko A. Valionio pra-
nešimo apie praeitų me-
tų finansinę veiklą ir at-
liktus darbus paaikškėjo
kad praeitais metais iš
viso turėta pajamų 34.
645 doleriai, Vasario 16
dienos minėjimo aukos
— 6,765 doleriai. Gryno
pelno Chicagos skyrius
turėjo — 14,662 dolo-
rius. Visas susidariusi-
as Vasario 16 minėji-
mo išlaidas padengė iš
kantatos "Kovotojai"
gautos pajamos. Ne vie-
no dolerio nebuvo iš-
leista išlaidoms padeng-
ti iš gautų aukų.

Vėliau keturios Ame-
rikos Lietuvių Tarybą
sudarančios srovės:
Lietuvos Socialdemo-
kratų, Lietuvių Tautinė
Sandara, Lietuvių Kata-
likų Federacija ir Ame-
rikos Lietuvių Tautinė
Sąjunga patiekė savo at-
stovus į naująją Ameri-
kos Lietuvių Chicago
Skyriaus Tarybą.

Lietuvių Socialdemo-
kratų Sąjunga delegavo
šiuos atstovus: Algirdą
Pužauską, Juozą Sko-
rubską, Joną Valaitį, My-
kolą Pranevičių, Mikali-
ną Baronienę, Frank
Stanionį ir Vincą Man-
kų.

Lietuvių Tautinė San-

dara — Juliją Pakalką,
Frank Savicką, Juzę Gul-
binienę, Eleną Bačins-
kienę, Antaną Švitra, Juo-
zą Skeivį ir Vladą Na-
vicką.

Lietuvių Katalikų Fe-
deracija — Kun. Adol-
fą Stašį, Antaną Repšį,
Paulių Kilių, Vladą Šo-
liūną, Antaną Valionį,
dr. Petrą Jokubką ir
Audronę Valaitytę.

Lietuvių Tautinė Są-
junga — Igną Andrašiū-
ną, Stasį Monkų, Matą
Naujoką, Joną Veselką,
Mečį Šimkų, Rimą Sta-
niūną ir Bronių Krikšto-
paitį.

Deleguoti atstovai iš
minėto sąstato išrinko
šios sudėties valdybą ir
spaudos komisiją. Pirmi-
ninkas A. Pužauskas, vi-
cepirminkai: J. Sko-
rubskas, kun. A. Stašys,
R. Staniūnas, J. Pakalka;
vykdomas sekretorius
P. Kilius, finansų sekr.
J. Švitra, išdininkas A.
Valionis, sekr. S. Man-
kus. Iždo galobėjai: M.
Šimkus, M. Pranevičius,
J. Gulbinienė ir Vl. Šo-
liūnas.

Spaudos komisiją suda-
rė šie asmenys: I. And-
rašiūnas, A. Pužauskas,
A. Repšys ir J. Skeivys.
(ia)

DAINININKAI, NELAUKIT PASKUTINĖS DIENOS

Šiais jubiliejiniais metais
Dirva, talkinama ALT Są-
jungos Clevelando skyriaus,
rugsėjo 28 d. Clevelande
rengia tradicinį JAUNŲJŲ
DAINININKŲ KONKUR-
SĄ, kurio laimėtojams ski-
riamos 3 premijos. Pirmoji
premija — \$300.00, antroji
— \$200.00 ir trečioji —
\$150.00. Konkurse kviečia-
mi dalyvauti jaunieji dai-
nininkai iš JAV ir Kana-
dos.

Konkurse gali dalyvauti
lietuvių kilmės moterys ir
vyrai, nevyresni kaip 28

NEW YORK

• Chicagos Lietuvių Ope-
ra birželio 2 d. pasirodys
New Yorke, Brooklyno ko-
legijos Walt Whitman audi-
torijoje, kur koncertinėje
formoje Opera atliks J.
Karnavičiaus operą "Graži-
na".

Operos sąstato dalyvaus
šie solistai: Dana Stankai-
tytė, Stasys Baras, Jonas
Vaznelis, Algirdas Brazis,
Vaclovas Monkus ir Bro-
nius Maciukevičius. Operą
palydės 50 asmenų simfo-
ninis orkestras. Visam kolek-
tyvui diriguos Aleksandras
Kučiūnas.

Sąryšyje su Operos gas-
trolėmis New Yorke, šeštadienį, birželio 1 d., Maspe-
tho lietuvių parapijos salėje
yra rengiamas susipaži-
nimo vakaras. Programoje
— šokiai ir vaišės. Visuo-
menė kviečiama atsilankyti.
Pradžią 8 val. Chicagos
Lietuvių Operą į New Yor-
ką pakvietė "Laisvės Žibu-
rio" radijas. (Sk.)

• Tėvynės redaktoriui
Antanui Sodačiui mirus,
SLA prezidentas P. P. Dar-
gis, pasitaręs su Pildomo-
sios Tarybos nariais, laiki-
nai nauju Tėvynės redakto-
rium paskyrė žurnalistą ir
rašytoją Juozą Petrėną, dir-
bantį SLA centre.

metų amžiaus, iš anksto
pranešę apie tai Dirvai, bet
ne vėliau, kaip iki rugsėjo 1
d. Įsiregistruojant reikia
pranešti balso rūšį, kur mo-
kosi dainavimo, tikslų ad-
resą ir atsiųsti vieną foto-
grafiją, tinkančią laikraš-
čiui.

Konkurse dainininkai tu-
rės padainuoti po tris savo
pačių pasirinktas dainas.

Visiems konkurso daly-
viams bus rūpintas akom-
paniatorius. Norintieji gali
ir savo akompaniatorių at-
sivežti.